

start **Putovanja**

mjesečnik za turizam i zaštitu okoliša

Broj 23

www.bhputovanja.com

BESPLATNO

IGRA PRSTENA

Ulagale se KUĆE I IMANJA

Projekti

Mlinčići će opet mljeti

Destinacije

U KOLIJEVCI BUDIZMA

ČUVAJ OKOLIŠ

BALVANI NA PRUZI

ČUVAJ OKOLIŠ ZA MENE I ZA SEBE

Četiri bukve kroz 100 kiseonik jednom čovjeku

Oko 50 % površine BiH prekriveno je šumom i po šumskim bogatstvima ona je jedna od najbogatijih evropskih zemalja i daleko je ispred ekonomski mnogo razvijenijih država u svijetu. Ali je i među prvima u Evropi po nezakonitoj sječi i uništavanju šuma, zajedno sa Bugarskom i Rumunijom

Nedavno su Željeznice Federacije BiH (ŽFBiH) apelovale na nadležne organe u FBiH da se što prije preduzmu sve zakonske mjere kako bi se spriječilo daljnje ugrožavanje željezničkog saobraćaja na pruzi Nemila – Jelina, a zbog učestalog obrušavanja drveća izazvanog nelegalnom sječom šume u tom području. Iz ŽFBiH su naveli da je u periodu od 26. oktobra, i u dane vikenda, 1. i 2. novembra, na ovoj dionici tri puta došlo do udaranja odsječenog drveća u lokomotivu, što je oštetilo vučna vozila ovog preduzeća, te izazvalo velika kašnjenja u saobraćaju, pa i otkazivanje pojedinih vozova. Takođe su naveli da su o svemu obavjestili MUP Zeničko-dobojskog kantona i Kantonalnu šumsku upravu i da je svaki put utvrđeno da se drveće obrušilo na prugu zbog nelegalne sječe šuma na tom području. „S obzirom na to da sječa šume uz pružni pojas može direktno ugroziti živote svih učesnika u željezničkom saobraćaju, oštetiti željezničku imovinu i izazvati zastoj u transportu roba i putnika, javno apelujemo da se svi nadležni organi što hitnije uključe u rješavanje ovog problema čije bi posljedice mogle biti nesagledive“, kazali su u ŽFBiH.

Iako cijela priča sa *balvanima* na pruzi izgleda kao neka uzbudljiva scena u kaubojskim, partizanskim ili akcionim filmovima, ovo se zaista dešava kod nas, u sadašnjem vremenu, u 21. vijeku. Upravo iz ove informacije

100 godina obezbijede buku za 80 godina života

Pančićeva omorika

ŽFBiH možemo zaključiti kakav je to naš odnos prema ovom bogatsvu koje nam je priroda podarila. O eventualnom hvatanju počinilaca i poduzetim mjerama, do sada se nije niko oglasio. Ovu godinu pamtit ćemo po obilnim padavinama, poplavama i klizištima, te katastrofalnim posljedicama koje su one izazvale. Prema mišljenju struke, uzrok tome prvenstveno je ljudski nemar. Sječa šume, nelegalna gradnja, preopterećenost tla i nebriga o vodama glavni su pokretači klizišta na našem području. Priča sa početka teksta pokazuje da iz onoga što nam se desilo nismo ništa naučili niti išta promijenili.

SPOMENICI PRIRODE

Prema Zakonu o prirodnom i kulturno-historijskom naslijeđu SRBiH, zbog svojih prirodnih, reprezentativnih ili estetskih osobina ili kulturne važnosti, neki oblik zaštite kao spomenici prirode uživala su određena stabla ili

skupine stabala. Među njima su, prema dostupnoj evidenciji, carski hrast kod Novog Travnika, jablan u Sarajevu, bijela topola u Turbetu, grm bijele lijeske kod Nevesinja, tisa kod Vranjske kod Viteza, medvjeda lijeska u Borikama kod Rogatice, tisa u Bukovom Dolu kod Olova, velika kruška na Širokači u Sarajevu, rijetko stablo smrče na Hanbrdu kod Sokoca, tisa u Pepelarima kod Zenice i tisa kod Travnika, bršljan u Žitomisliću kod Mostara, velika medvjeda lijeska u Sočanima u Kalinoviku, jela sa bradavičastom korom u Bistrici u Palama, gigantski hrast u Drijenu - Trebinje, košće u Mostaru i Orašju kod Trebinja, gigantska lipa u Donjoj Borovici u Varešu, hrast kod Obudovca, velika topola u Duhrima kod Kiseljaka, veliki brijest u Jastrebiću kod Kladnja, te travnička lipa u Travniku, mala sastojina tisa u Razdolju kod Ilijaša, četiri velike lipe u Ivankovu kod Vareša, dvije lipe i šest bukvi u Jastrebiću kod Kladnja, ali

ZA ONE KOJI ZNAJU, NE ZNAJU I NEĆE DA ZNAJU

Značaj šuma

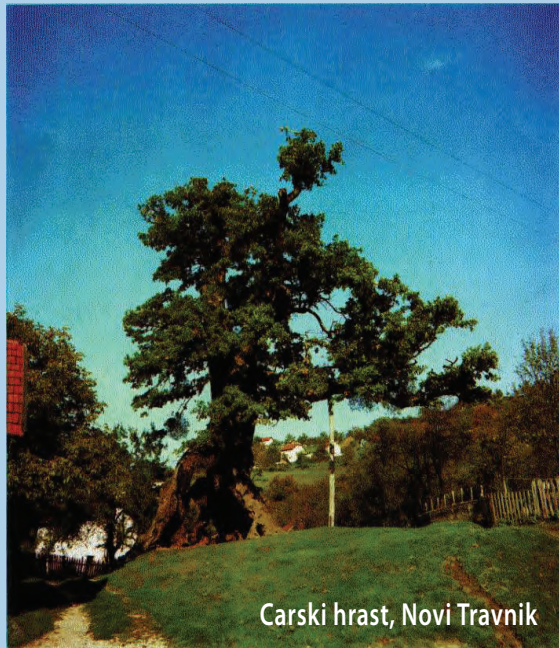
- Šume imaju važnu ulogu u sprječavanju nastajanja bujica. Slivna područja obrasla šumom imaju 30-50% niže vodostaje nego što imaju slivovi koji nisu obrasli šumom.
- Šuma sprječava eroziju zemljišta.
- Šuma je najbolji i najjeftiniji filter za dobijanje pitke vode.
- Retenciona sposobnost tla pod šumom mjeri se količinom 800-2500 kubika vode po hektaru površine.
- Svjetske šume godišnje atmosferi daju 86 milijardi tona kiseonika, a apsorbuju čak 119 milijardi tona ugljendioksida.
- Samo četiri bukova stabla kroz 100 godina obezbijede kiseonik jednom čoveku za 80 godina života.
- Čovjek može da živi bez hrane pet sedmica, bez vode pet dana, a bez vazduha samo pet minuta.
- Uloga šuma u prečišćavanju zagađene atmosfere je važnija od njene uloge u proizvodnji kiseonika.
- Visoke šume, površine od jednog hektara, u procesu fotosinteze oslobađaju tri tone kiseonika, a potroše oko četiri tone ugljendioksida.
- Bukove šume površine jednog hektara mogu primiti čak 68 tona čađi i prašine.
- Jedno stablo divljeg kestena, starosti oko 30 godina, može da zadrži 120 kg prašine i 80 kg aerosola godišnje.
- Šuma od jednog hektara kleke godišnje emituje u atmosferu oko 30 kg materija sa baktericidnim djejtvom, što je dovoljno za dezinfekciju omanjeg grada.
- Šuma smanjuje buku, što zavisi od tipa šume, gustine, visine grmlja, njegove olistalosti i godišnjeg doba.
- Jedan hektar bukove šume zadrži 500 tona vode.
- Šuma na jednom hektaru proizvede oko 800 tona kiseonika godišnje.
- Za godinu dana hektar četinarske šume filtrira 30-35 tona prašine, a na jedan hektar lišćarske šume se filtrira 50-76 tona prašine.

i drvo red platana u Trebinju. Zaštićena su bile i stabla Pančićeve omorike na više lokacija u okolini Višegrada (Cerova Ravan u selu Klačnik, u Tovarnici, u Božurevcu, Velikom Stolcu, Gostilji) i u okolini Rogatice (Goli Vrh, Panjak, Novo Brdo), ali i u Srebrenici, Vlasenici, Čajniču i Foči.

U dostupnoj dokumentaciji nisu naznačene tačne i detaljne lokacije ovih biljaka.

Zaštićene su bile i biljne vrste: runolist, alpska ruža, gospin vlasak, mesožderka, žuta sirištara, hrvatska sibireja, paprat...

Istovremeno, ekolozi podsjećaju da se na području BiH nalaze brojni ra-

Carski hrast, Novi Travnik

zvojni endemni centri u kojima su se određene prastare vrste flore i faune održale do danas isključivo zbog specifičnih klimatskim uslova pa, uzevši u obzir broj vrsta i relativno malu površinu, Bosna i Hercegovina spada među najbogatije zemlje u Evropi, stoji u studiji *Zaštita prirode – međunarodni standardi i stanje u BiH*, koju je uradilo Udruženje za zaštitu okoliša *Zeleni – Neretva* iz Konjica.

Čak 30 posto ukupne endemične flore Balkana ili 1.800 vrsta se nalaze u BiH. Prema Strategiji zaštite okoliša FBiH, iz 2007, na području FBiH živi 1.100 vrsta alga, 500 vrsta mahovina, 70 vrsta papratnjača, 4.100 vrsta sjemenjača, više od 100 vrsta riba, 20 vrsta vodozemaca, 35 vrsta gmizavaca, 320 vrsta ptica, 80 vrsta sisara, oko 10.000 vrsta beskičmenjaka, oko 1.400 vrsta gljiva, oko 300 vrsta lišajeva i više hiljada nedovoljno poznatih prokariota, stoji u ovoj studiji. ●

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA FBiH DOBIO PRESTIŽNU NAGRADU EUROPE GOLD MEDAL 2014

Prepoznata briga za okoliš

To je tek potvrda jednoj mladoj instituciji za efikasno postavljene temelje i značajan pomak ka sistemskom upravljanju i finansiranju strateških projekata zaštite, održivog korištenja i unapređenja stanja okoliša u BiH. Pred nama je naporan rad kako bismo potvrdili ovaj status i zacrtane ciljeve, kazao je Safet Harbinja

Na svečanom događaju u povodu dodjele međunarodne nagrade *The 2014 Green Apple Awards for Environmental Best Practice* u Londonu, organizovanom od strane britanske organizacije *The Green Organization*, u saradnji sa Britanskim institutom za zaštitu i očuvanje okoliša, Britanskom agencijom za zaštitu okoliša, Institutom za upravljanje otpadom UK, organizacijom *SAVE Britains Heritage* i Programom Ujedinjenih nacija za okoliš / životnu sredinu (UNEP), Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH je uručena prestižna nagrada *Europe Gold Medal 2014*.

U konkurenciji više od 500 prijava, u 18 različitih kategorija, Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH je nagrađen, u kategoriji najboljih institucionalnih praksi u doprinosu implementaciji programa, projekata i politika u oblasti zaštite okoliša i održivog razvoja, za sistemski pristup unapređenju zaštite okoliša i to najvećim priznanjem.

Događaj *Green Apple Environment Awards 2014* je, u zgradi Parlamenta u Londonu, okupio veliki broj lidera, poduzetnika i ekonomskih stručnjaka iz Velike Britanije, Njemačke, Belgije, Švicarske, Malezije, Novog Zelanda, Indije, Pakistana, Južne Koreje, zemalja Arapskog zaljeva, Indonezije, Maroka i ostalih zemalja svijeta, koji u svom radu primjenjuju najbolje prakse održivog razvoja ulaganjem u zelene inicijative i razvoj čiste tehnologije.

The Green World Awards je jedna od vodećih međunarodnih kampanja ovakvog tipa i ranga u cijelome svijetu, koja se organizuje u čast izvanrednim liderima, poduzetnicima koje pokazuju znatan napredak u implementaciji ekološki prihvatljivih tehnologija, posluju prema ekološkim načelima, te uspješno tokom cijele godine provode zelene programe kojima je cilj smanjenje emisije CO₂, smanjenje potrošnje energije, te učestvuju u recikliranju proizvoda u industriji. Međunarodne nagrade Green Apple se tradicionalno dodjeljuju još od 1994. godine, a od ove godine i u kategoriji najboljih praksi u institucijama koje se bave zaštitom okoliša, u ključnim oblastima njihove nadležnosti baziranim na principima održivog razvoja. Osnovni cilj ovih priznanja je da identifikira, javno nagradi i prenese najbolje održive prakse među državama i njihovim vladama.

- Veliko je zadovoljstvo zbog jednog međunarodnog priznanja za napore i ostvarene rezultate na dostizanju ciljeva postavljenih Strategijom zaštite okoliša te provođenju vladinih politika u oblasti zaštite okoliša. Zadovoljstvo je veće time što je Fond mlada institucija, koja je u ove četiri godine

operativnog djelovanja paralelno morala djelovati na više razina, organizacijskom - sa jedne strane na uspostavljanju i definiranju svih onih podzakonskih akata koji reguliraju rad Fonda, a onda finansijskom, kako bi pospešio izradu i implementaciju programa i projekata za zaštitu okoliša i energetske efikasnosti, što je Zakonom o Fondu dato u nadležnost ovoj instituciji - izjavio je povodom dodjele ovog značajnog priznanja Safet Harbinja, direktor Fonda za zaštitu okoliša FBiH.

Rezultat četverogodišnjeg uspješnog rada Fonda za zaštitu okoliša FBiH i ulaganja u realizaciju projekata, jeste i ova značajna nagrada. U periodu 2010-2014. Fond je, kao centralni mehanizam za finansiranje zaštite okoliša na federalnom nivou, namjenska sredstva investirao u više od 450 projekata iz ove oblasti. Jedan od kriterija za odabir Fonda za ovo zlat-

no priznanje bio je efikasan i transparentan način namjenskog ulaganja prikupljenih sredstava i efikasnost u procedurama pribavljanja, upravljanja i korištenja istih.

- Mnogo je problema sa kojima se BiH suočava kada je zaštita okoliša u pitanju. Stoga ova nagrada nije priznanje za ostvarenje strateških ciljeva politike zaštite okoliša u BiH, a pogotovo ne za dostignut nivo zaštite okoliša po evropskim standardima. To je tek potvrda jednoj mladoj instituciji za efikasno postavljene temelje i značajan pomak ka sistemskom upravljanju i finansiranju strateških projekata zaštite, održivog korištenja i unapređenja stanja okoliša u BiH. Pred nama je naporan rad kako bismo potvrdili ovaj status i zacrtane ciljeve u sklopu naše osnovne misije a to je ostvarivanje prioriteta zaštite okoliša u skladu sa principima održivog razvoja. Imamo zakonsku obavezu i odgovornost da kapitalnim investicijama u zaštitu okoliša i stvaranjem ambijenta za ulaganje u projekte energetske efikasnosti doprinesemo postizanju federalnih strateških ciljeva kada je ova oblast u pitanju - kazao je Harbinja. ●

ŠTA ĆE TRAŽITI TURISTI U 2015?

Bosna i Hercegovina bi mogla biti u trendu

Turizam u Bosni i Hercegovini posljednjih godina bilježi intenzivan rast i predstavlja možda i najbrže rastuću privrednu granu. Uprkos nedovoljnim ulaganjima u infrastrukturu u turističke kapacitete, najava globalnih turističkih trendova za narednu godinu bi dodatno mogla osnažiti BiH na turističkoj mapi. Istina više slučajno nego planirano.

Naime, na prošlomjesečnom World Travel Marketu (WTM), koji važi za najvažniji globalni događaj u industriji turizma, predstavljeni su očekivani trendovi za 2015. godinu. Ukoliko je vjerovati najvećim svjetskim poznavateljima turističkih kretanja i ukusa, fancy restorani, kojih kod nas baš i nema u izobilju, polako izlaze iz mode, a u porastu je objedovanje u privatnim domovima u cilju maksimalnog lokalnog ugođaja, što bi nam također moglo ići naruku imajući na umu tradicionalnu gostoljubivost i bogatu domaću gastronomsku ponudu.

POSHTELSI ĆE BITI NAJPOPULARNIJI

Kada je pak riječ o smještaju, i u toj oblasti se primjećuju određene promjene. Shish hoteli ili skraćeno poshtelsi postat će najtraženiji

pojam za bukiranje putem interneta. U pitanju su nešto luksuzniji hosteli, sa modernim i dizajniranim enterijerom, cjenovno pristupačni, dvokrevetnim sobama sa kupatilom, besplatnim internetom i doručkom.

Ovaj jeftini, ali šik koncept je trenutno hit kako za porodice i mlade osobe tako i za poslovne ljude i samce. Naročito je popularan među generacijom Y, odnosno za one rođene u 80-im godinama prošlog vijeka koji se masovno služe novim tehnologijama, ali i favorizuju dizajnerske brendove.

Nove tehnologije, poput smartwatcha (pametnih satova) također postaju sastavni dio planiranja putovanja. Tako su pojedine aviokompanije, agencije i hoteli već razvili aplikacije koje putnicima omogućavaju čekiranje letova, pronalaženje najboljih smještajnih ponuda ili čak služe kao ključ za sobu. Mali prenosivi gadžeti, odnosno pametni uređaji postat će u narednim godinama toliko popularni da se predviđa da će do 2018. godine oko 35% svih online bukiranja biti obavljeno putem mobilnih uređaja.

Ljubitelji dobre hrane svakako raduju i trendovi dogovaranja menija unaprijed, kao i uvezivanje turista sličnog ukusa, a pojedini sajtovi već omogućavaju ove usluge.

Posjetitelji imaju mogućnost da posjete i radni prostor kuhara, ne samo zbog obroka već i zbog časova kuhanja kako bi iskustvo bilo što autentičnije, ali i zbog upoznavanja novih ljudi. Nakon ukusnog obroka, moguće je i pregledati cijeli prostor da bi se lično uvjerali u higijenske uslove i kvalitet namirnica. S obzirom na izuzetnu popularnost ovog koncepta, očekivanja su da će uskoro postati standardna usluga.

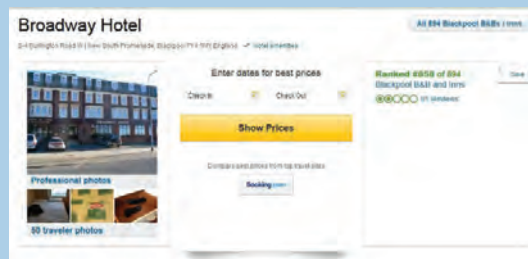
U prilog tome govori i statistika. Jedan od sajtova koji nudi ove opcije, Bookalokal, koji je startovao u Briselu 2012. godine, već se proširio na drugih 20 zemalja dok se drugi startup Eat With iz Španije i Izraela za nepunih godinu dana proširio na 21 državu.

U turističkim izvještajima koji su prezentirani na pomenutom marketu, istaknut je i trend organizovanja nagradnih takmičenja za najbolju fotografiju hotela u kojem se odsjelo i njihovo objavljivanje na društvenim mrežama u cilju promocije hotela. ●

BICIKLIZAM UGROŽAVA GOLF TURIZAM

Na World Trade Marketu je naročito istaknuta rastuća popularnost biciklizma, naročito kod muškaraca srednjeg doba, što bi moglo ozbiljno ugroziti golf turizam u Americi. Kada je pak riječ o surfanju, očekivanja su da će u narednoj godini Afrika preuzeti primat.

HOTEL KOJI GOSTIMA NAPLAĆUJE „NEGATIVNE KRITIKE“

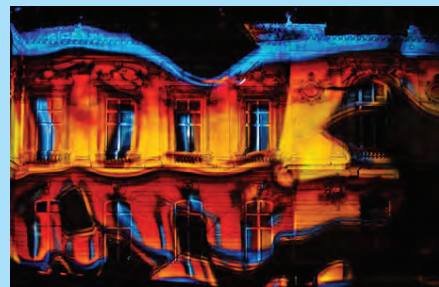

Toni i Džen Dženkinson objavili su negativne komentare na sajtu TripAdvisor nakon što su

se razočarali smještajem u Broadway Hotelu. Par iz Vajthevena kasnije je otkrio da im je skinuto dodatnih 125 eura sa kreditne kartice, a nadležni u hotelu obrazložili su to „politikom naplate negativnih kritika“. Dženkinsonovi su se žalili društvu za zaštitu potrošača u Kumbriji, koji su rekli da nikad nisu naišli na takav slučaj. Par se izborio za refundiranje.

FESTIVAL SVJETLA U LIONU

U francuskom gradu Lionu (Lyon) jedanput godišnje organizuje se „Festival svjetla“ – „Fete de lumières“. Tada stanovnici Liona već tradicionalno postavljaju lampe na svoje prozore u znak zahvalnosti Bogorodici

koja ih je spasila od kuge. Festival je osnovan 1989. godine i jedan je od najrenomiranijih u svijetu. Tradicija je vremenom prerasla u pravi spektakl boja, lasera i svjetlosne koreografije. Svjetlosne instalacije privlače milione turista, a četverodnevne zabave na ulicama, trgovima, krovovima, fontanama učine da se cijeli grad smije u bojama. Ove godine lionski festival je od 8. decembra posjetilo više od četiri miliona turista iz cijelog svijeta.

NOVA TURISTIČKA PONUDA U BiH

Istraživali kamen pa napravili čudo

Široki Brijeg je nedavno dobio novi turistički sadržaj ugodan i za domaće stanovništvo: obnovljene mlinove na obalama rijeke Lištice oko kojih su izgrađena dva guvna ili odmarališta popločana kamenom i javnu česmu. Danas je tamo lijepo doći i Širokobriježani ne kriju da uživaju

Kažu da je teško reći ko je uopšte sagradio prve mlinove jer se za ovo područje nisu nikada ni radila značajna istraživanja, ali se zna da je nekada uz korito rijeke Lištice bilo 20-tak mlinaca. - Većina je podignuta za vrijeme turske uprave iako pojedini objekti datiraju iz ranijeg vremena. Pouzdano znamo da je posljednja mlinica sagrađena 1938. godine. Znamo i da namjena ovih mlinica na području Širokog Brijega nije bila isključivo gospodarska jer su pojedine građene kao obrambene utvrde, sa puškarnicama i svom pratećom infrastrukturom koja pripada vojnim objektima - priča Andrija Radić, iz Razvojne agencije Zapadnohercegovačkog kantona (HeRag).

OBNAVLJANJE MLINICA KROZ RADIONICE

Priča nam i da je posljednji mlinar na ovim mlinovima bio Jozo Jelić, koji je radio sve do sredine 90-ih godina prošlog vijeka i učestvovao u gradnji posljednje ili najnovije mlinice na rijeci Lištici.

Inače, pisani tragovi iz 1477. godine govore da su u Širokom Brijegu, na Lisama na obalama rijeke Lištice bila četiri mlina, a početkom 20. vijeka na obalama ove rijeke,

od izvora do njezina ušća u Mostarskom blatu, na potezu od 10-ak kilometara bilo je oko 20 mlinica sa 90 mlinova.

Sve ovo što je do sada urađeno na obnovi mlinica i što je oko njih izgrađeno radilo se u okviru prekograničnog projekta *RoofOfRock*, koji je finansirala EU i na kom je učestvovalo 10 partnera iz četiri države - Hrvatske, Slovenije, Italije i Bosne i Hercegovine.

- Razvojna agencija Županije zapadnohercegovačke HERAG je još 2006. godine, kroz projekt *RoofOfRock*, u suradnji sa Društvo za zaštitu okoliša i

kulturno povijesnog naslijeđa zapadna Hercegovina EKO ZH, organizirala tri praktične radionice koje su se održale na lokaciji vrelo Borak. Ideja je bila da pokazemo tehnike i mogućnosti primjene i ugradnje pločastog vapnenca u razne objekte na području Hercegovine. Ova lokacija je bila idealna za neke od ovakvih radionica, a postojeće mlinice su bile idealne za potrebne pokazne aktivnosti i samim tim kroz praktične radionice je došlo do njihove obnove i rekonstrukcije - priča nam Radić i pojašnjava da je HERAG jedini partner iz BiH kao i da

PEČAT JADRANSKE OBALE

Kreatori projekta *RoofOfRock* su utvrdili da je vapnenac zajednički nazivnik prirodne i kulturne baštine duž krške obale Jadranskog mora, a njegovo korištenje kao tradicionalnog građevinskog materijala očuvalo se do danas i daje poseban pečat jadranskoj obali. Ali za njegovo korištenje nema jasnih smjernica za prostorno uređenje, urbanizam, građevinarstvo i očuvanja prirodne i kulturne baštine za održivo iskorištavanje i korištenje tog kamena kao građevinskog materijala, za njegovo očuvanje sa stajališta prirodne vrijednosti te očuvanje objekata i materijala kao kulturne baštine. Zbog toga je došlo do neodgovarajućeg korištenja kamena i uništavanja i nalazišta i karakterističnih kamenih arhitektonskih elemenata objekata. *RoofOfRock* i aktivnosti koje obuhvata upravo rade na tome da se to promijeni. Projekat traje do kraja septembra 2015. godine.

MLINICA KAO HIDROCENTRALA

Fra Ante Marić, u časopisu Podsjetnik, 2012. godine opisuje kako se skupljao novac za izgradnju franjevačke hidrocentrale koja je bila među prvim hidrocentralama u BiH, pa piše da je u maju 1928. doneseno rješenje da će se „5.000 dolara (pet hiljada) obezbijediti od prodaje kasara Iliji Zoriću, 30.000 dinara (trideset hiljada) daje provincija, 30.000 dinara (trideset hiljada) je iz fonda biskupovog i ranije je određeno za ove namjene, gledati da se prodaju četvrtari na Uzarićima, Jelića njiva i Redžića gaj, a novac bi se upotrebio za električnu, napraviti po mogućnosti odmah kod župnika dobrovoljnu kolektu u svrhu centrale, Varoš (Lištica) ima dati beskamratni predujam u tri rate u iznosu cca 100.000 dinara (sto hiljada), a Ocu direktoru i ocu gvardijanu stavlja se u dužnost da stupe u vezu s varošom. Za ostatak od 100-150 hiljada dinara ima provincijal sklopiti hipotekarni zajam na teret

ovoga samostana". Dalje piše da je HC opravdala svoju svrhu napajajući električnom energijom sva domaćinstva u Lištici, kao i javnu rasvjetu, i bila je vlasništvo Hercegovačke franjevačke provincije koja od nje nije imala nikakvih prihoda, nego je na hidrocentrali godišnje gubila 60.874 dinara. „Porezni odsjek Ministarstva financija odredio je godišnji razrez poreza na hidrocentralu i zemljoradničku dobit na 85.000 dinara. Proizvoljno su izračunali da je čista godišnja dobit od hidrocentrale 90.000 dinara, a zemljoradnje 75.000 dinara. Gvardijan

U arhivu Hercegovačko-franjevačke provincije čuva se dio zapisnika s izvanredne sjednice održane 6. maja 1928. godine kojom je predsjedao provincijal fra Dominik Mandić, a koji se odnosi na raspravu o postavljanju električne rasvjete

fra Vencel Kosir na ovakvo se porezno rješenje Ministarstva financija u Sarajevu bezuspješno žalio", piše fra Ante Marić.

je ovaj projekat kasnije odabran za sufinanciranje iz jadranskog prekograničnog programa IPA 2007-2013.

POKAZATI PROŠLOST HERCEGOVINE

Napominje i da je cilj projekta uspostavljanje zajedničke platforme za održivo iskorištavanje, zaštitu i promociju pločastog vapnenca, te kreiranje upotrebnih smjernica za održivo upravljanje ovim kamenom kao zajedničkom prirodnim i kulturnom vrijednošću na cjelokupnom projektnom prostoru. - U okviru projektnih aktivnosti u BiH, do sada su obnovljene četiri mlinice i konjušnica. Izgrađena je javna česma i urađena su dva guvna popločana kamenim pločama. Dijelom je urađena i pristupna staza popločana tim istim kamenim pločama. Konačna namjera je obnoviti sve objekte koji se nalaze u kompleksu izvorišta Borak, sa svom pratećom infrastrukturom, te kroz posebnu namjenu predmetnih objekata promovirati domaću proizvodnju, ali i kulturno-tradicijske i prirodne vrijednosti Širokog Brijega i Hercegovine. Naime, vrelo Borak, odnosno izvori rijeke Lištice u Širokom Brijegu predstavljaju izuzetan potencijal koji je moguće iskoristiti, kako u kulturnom smislu, kroz prigodne kulturno povijesne programe i manifestacije, tako i u turističkom smislu jer se na ovom lokalitetu turistima može prikazati prošlost Hercegovine, naši običaji i kultura u izvornom obliku - priča Radić i pojašnjava da ovaj lokalitet često koriste širokobriješka kulturno-umjetnička društva, kojih ima 17, za snimanje svojih promotivnih materijala, džinglova, emisija i slično. Prema dostupnim podacima iz

zvanične historije Širokog Brijega,

najstarije mlinice od izvora Lištice do njezina ušća u Mostarskom blatu nose imena po prvim vlasnicima i graditeljima: Lončareve mlinice, Mandićeva, Grbešićeva, Jelićeva, Bošnjakove, Penavićeva, Naletilićeva, Čavarova, Šušakova i slično. Među najstarijima za koje se zna kada su građene je osam mlinova pod nazivom Čemer, građene 1634. godine, potom Mliništa koja su u gruntovnicu upisana 1890. godine. Jedna od starijih je i tzv. fratarska mlinica koja se sastoji od osam mlinova, građena je 1868, a graditelj je bio fra Jakov Markota. Godine 1934. uklonjena su dva mlina, a na njihovom mjestu je izgrađena električna centrala koja je opskrbljivala rasvjetom Široki Brijeg i Lišticu, a vlasnik je bio obližnji franjevački samostan, odnosno franjevci koji su tih godina morali izdvojiti pozamašnu sumu novaca da bi je uopšte mogli početi graditi. Njihova mlinica, odnosno električna centrala je bila dosta velika i imala je pomoćnu prostoriju, odnosno kuću u kojoj su noćili ljudi koji su opsluživali centralu i prostoriju za konje na kojima se dovozilo žito za mljevenje.

Tako je Široki Brijeg gotovo oduvijek bio mjesto poznato po mlinicama sagrađenim uz izvor i tok rijeke Lištice. Inače Široki Brijeg se nekada zvao Lištica po rijeci Lištici i njegova historija je vezana za gradnju samostana iz 1846. godine i njegovo djelovanje. Naime, gradić je počeo nastajati početkom 20. vijeka oko vođenice Čemer, nakon putnog povezivanja sa Mostarom 1900. godine, kada su neki bivši fratarski učenici i poduzetni ljudi iz obližnjih sela na tom mjestu sagradili prodavnice i gostionice. ●

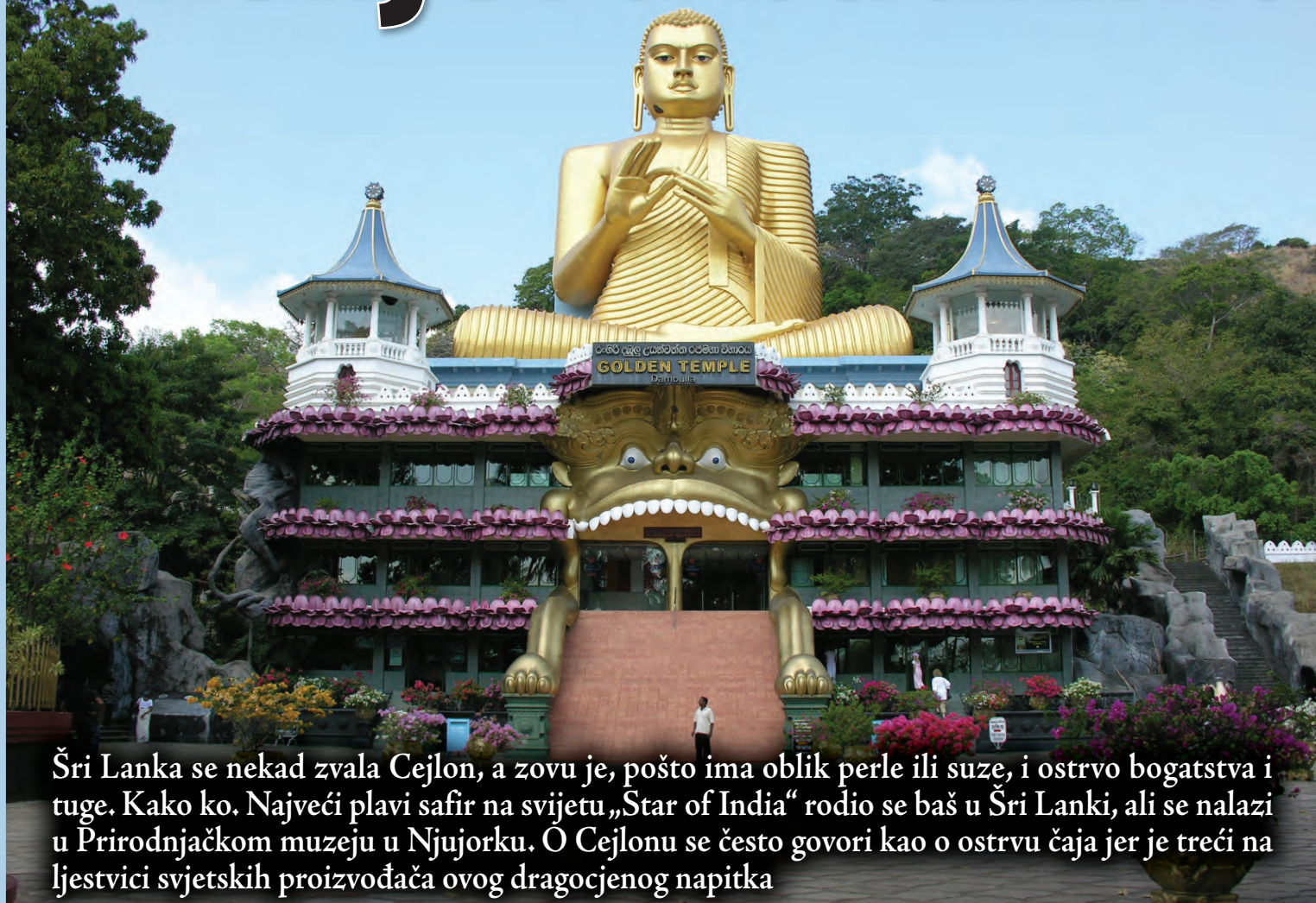

UKRATKO O HERAG-u

Razvojnu agenciju HERAG je osnovala Vlada Zapadnohercegovačkog kantona kako bi upravljala i koordinirala razvojnim resursima, pripremala i provodila strategiju razvoja tog područja, te jačala sektor malog i srednjeg poduzetništva. HERAG je do sada uspješno proveo i provodi prekogranične i druge projekte iz raznih poziva, a neki od projekata su: Kamen, projekt IM BE fielda u suradnji s opštinom Grude; Home Grown Business u suradnji s opštinom Ljubuški i RoofOfRock. U suradnji sa Kantonalnom vladom, HERAG nastoji doprinijeti bržem razvoju Zapadnohercegovačkog kantona, poticati otvaranje novih radnih mjesta kroz razvoj saradnje i partnerstva sa privatnim sektorom, nevladinim organizacijama i partnerima iz okruženja u sektoru malih i srednjih preduzeća, poljoprivrede i turizma, pa je sa tim ciljem aplicirala i za niz drugih projekata čiji se rezultati očekuju u narednom periodu.

ŠRI LANKA, BISER INDIJSKOG OKEANA

U kolijevci budizma

Šri Lanka se nekad zvala Cejlon, a zovu je, pošto ima oblik perle ili suze, i ostrvo bogatstva i tuge. Kako ko. Najveći plavi safir na svijetu „Star of India“ rodio se baš u Šri Lanki, ali se nalazi u Prirodnjačkom muzeju u Njujorku. O Cejlonu se često govori kao o ostrvu čaja jer je treći na ljestvici svjetskih proizvođača ovog dragocjenog napitka

Smješteno tik ispod Indije, u istoi-menom okeanu, tropsko ostrvo Šri Lanka, nekima poznato i kao Cejlon, prirodnim ljepotama već stoljećima privlači turiste iz cijelog svijeta. Zbog razarajućeg građanskog rata koji je, nakon punih 25 godina krvavih sukoba, okončan sredinom 2009. godine, Šri Lanku su mnogi zaobilazili u širokom luku. Posljednjih pet godina ovo ostrvo se postepeno vraća na svjetsku turističku mapu.

Malo je mjesta na svijetu koja mogu ponuditi tako nevjerovatan spoj zapanjujućih pejzaža, netaknute plaže, zadivljujuću kulturnu baštinu uz jedinstvena i neponovljiva iskustva na relativno malom prostoru. U prilog tome ponajbolje govore brojevi, a oni kažu da se na ovom ostrvu nalazi osam lokacija koje su na UNESCO-ovoj listi svjetske baštine, obala koje je duga više od 1.300 kilometara, 15 nacionalnih parkova prepunih divljači, 250 hektara botaničkih vrtova, 350 vodopada, kultura stara više od 2.500

godina i sve to na površini tek dva puta većoj od površine Bosne i Hercegovine koja je dom za nešto manje od 20 miliona stanovnika. Prošle godine ovu zemlju je posjetilo oko 1,1 milion turista dok je plan da ih već 2016. bude više od 2,5 miliona.

BUDIN ZUB

Šri Lanka je mjesto gdje se može vidjeti osam lokacija iz bogatog svjetskog naslijeđa: Gala, Kendi, Sigirija, Anuradapuraja, Polonaruva, pećina-hram u Dambuli... Šri Lanka se smatra kolijevkom budizma i razne

relikvije ove religije čuvaju se i koriste u posebnim ceremonijama. Jedna od najpoznatijih je iznošenje svetog Budinog zuba iz hrama Dalada Maligava u Kendiju. Ceremoniju prati svečana procesija koja traje nekoliko dana i u kojoj učestvuju stotine slonova iz hramova, nacionalnih igrača, predvodnika i nosilaca znamenja. Najpopularnije historijsko mjesto Šri Lanke, direktno povezano sa budističkom kulturom, jeste Zlatni hram u Dambuli. Manastir - pećina u kojoj žive budistički monasi prekrivena je predivnim muralima starim 2.000 godina koji opisuju

KRIKET, CIMET I PISMENOST

Cimet potiče sa Šri Lanke, a pronašli su ga Egipćani.

Iako je kriket najpopularniji sport, nacionalni sport je zapravo odbojka.

Šri Lanka je jedan od najvećih svjetskih izvoznika čaja.

Ova država se može pohvaliti i najvišom stopom pismenosti u južnoj Aziji, koja se kreće oko 92 posto.

Nacionalna zastava Šri Lanke spada među najstarije na svijetu.

život i vrijeme Bude. Ovi hramovi također sadrže kolekciju od 157 statua Bude u različitim veličinama i pozama, uključujući i statu Bude u ležećem položaju koja je visoka 15 metara i freske živih boja na zidovima i plafonu, što ih čini najvećom drevnom oslikanom površinom na svijetu.

Još jedan kompleks koji oduzima dah Sigirija ili Lavlja stena izgrađen je u V vijeku. Najveći dio stijene od terakote i sivog kamena u kulturnom središtu Šri Lanke uzdiže se 200 metara iznad pošumljene zaravni. Niz rovova, bedema i vodenih vrtova – ostataka drevnog grada – širi se na dvije strane od stijene, uz ostatke dvije džinovske lavlje šape od kamena koje i dalje čuvaju stepenice ka vrhu, gdje je nekada bila kraljevska palata.

KIKIRIKI ZA SLONČICE SIROČICE

U svakom slučaju, puno je stvari u ovoj egzotičnoj zemlji koje nipošto ne bi trebali propustiti ukoliko se ikada tamo nađete. Jedna od njih je svakako i posjeta nekim od parnih kupatila u glavnom gradu Kolombu, kao i ajurvedska masaža i širondara tretman, koji će vam izoštriti čula, a istovremeno osvježiti, umiriti i opustiti ti-

svjetske putnike istančanog ukusa. Gale je izvrstan primjer utvrđenog kolonijalnog grada u jugoistočnoj Aziji sa građevinama u kojima se miješaju elementi europske arhitekture sa jugoazijskom tradicijom, kao i nevjerojatnu kolekciju struktura i elemenata kulture. Obližnji gradovi na obali, kao što su Hikaduva i Unavatuna, najbolje su rješenje za one koji žele relaksirajući odmor, vole da rone, surfuju i sunčaju se na plaži. Plažu štiti greben, što je čini potpuno bezbjednom za kupanje. Discovery Channel i **Mark Ellingham**, osnivač izdavačke kuće specijalizovane za turističke vodiče Rough Guides, proglasili su ovu plažu jednom od 10 najljepših na svijetu. Ako više volite da se opustite uz dobru knjigu ili želite da se okušate u ronjenju, posjetite pomenute gradove na obali mora jer su idealni za sunčanje, plivanje i surfanje.

NACIONALNA JELA

Riža i kari spremljeni u gline-nim posudama u seoskoj kući, grilovani morski plodovi na suncem okupanoj plaži, uživanje u meniju od pet jela pod zvijezdama ili osvježanje usred planina pokrivenih maglom, sve to predstavlja egzotičnu mješavinu ukusa i aroma Šri

Lanke obogaćenu istorijskim miješanjem različitih kultura. Kolombo nudi bogat izbor malih restorana koji služe omiljenu hranu za ponijeti kao što je pita sa mesom ili ri-blje kuglice, rolnice sa jajima, rezanci od riže, riža sa banana-ma, kotu roti i birjani. Putnici bi trebalo da znaju da je većina nacionalnih jela jako začinjena, a potrebno je obratiti pažnju na čistoću vode i preporučljivo je kupovati flaširanu vodu. Isto tako, Galle Fort Hotel, Amangalla i Fort Printer su ekskluzivni hoteli sa restoranima smješteni u Tvrđavi u Gale i nude sofisticiran izbor hrane. Nekoliko kilometara dalje, na obali Unavatune, možete da izaberete neki od brojnih

karakterističnih plažnih barova i restorana koji nude svježe morske plodove u opuštenu atmosferu i gdje također možete da uskočite u more da se osvježite. Ako više volite življu atmosferu, krenite na sjever i posjetite boemsku Hikaduvu koja je udaljena samo 25 minuta.

Kolombo nudi bogat izbor smještaja, od luksuznog hotela Tadž sa pet zvjezdica do jeftinijih alternativa. Ako idete u Gale, najbolje je da odsjednete u ekskluzivnom i veoma romantičnom hotelu Dutch House, koji se nalazi visoko u brdima i gleda na luku. Uz hotel iz istog lanca, Sun House predstavlja savršen izbor za smještaj i obilazak bogatih lokalnih tržnica i sela Južne provincije.

Šri Lanka je čuvena po rukotvorinama, tako da rezbareni predmeti od drveta, posebno javora, ručno pravljenе maske i tkanine sa štampanim motivima i korpe mogu da budu lijep suvenir za rođake i prijatelje. Za najdražu osobu, uvijek možete da izaberete nakit sa dijamantima, smaragdima, rubinima koji se pravi na ostrvu i, naravno, čaj.

Nacionalna valuta je šrilančanski rupi, a 100 rupija je oko 1,20 KM. Prosječna temperatura tokom cijele godine je +27 stepeni Celzijusa, vlaga tokom dana iznosi preko 70 odsto, sa porastom do 90 odsto u junu. Jedina promjena vremena u Kolombu se dešava tokom sezone monsuna od maja do avgusta i od oktobra do januara, kada se mogu očekivati obilne kiše. ●

OSTRVO ČAJA

O Cejlonu se često govori kao o ostrvu čaja, jer je treći na ljestvici svjetskih proizvođača ovog dragocjenog napitka. Biljke se gaje u šest regija koje su smještene na jugu ostrva, a rastu na nadmorskim visinama od nivoa mora pa sve do 2.500

metara. Bere se u zavisnosti od prolaska monsuna tokom godine. Šri Lanka je nekada bila dio carstva Ašoka, a prvi Evropljani koji su doputovali u ove krajeve bili su Portugalci. Brzo su ih protjerali Holandjani. Kasnije su došli i Englezi, koji mnogo vole čaj. I stanovnici Šri Lanke dan počinju i završavaju šoljicom čaja.

jelo, um i dušu. Ako želite da pobjegnute iz grada, napravite izlet do sirotišta za slonove u Pinavali, udaljenom oko 90 kilometara od Kolomba na putu za Kendi, gde je dom 60 slončića bez roditelja. Ovdje možete vidjeti bebe slonove kako šetaju okolo ili kako ih njihove hraniteljske porodice hrane preko flašice ili kupaju. Idealno bi bilo da ponesete kesicu kikirikija, jer će slonovi to znati da cijene. Za parove koji vole avanturu, tu je noćni voz duž egzotične južne obale Šri Lanke koja polako postaje ljetovalište za radoznale

Nekad nije bilo mjesta za s sjedali, biralo se ko mož

FOTO: MEVLUDIN MEKIĆ

Ovo sijelo dogovorio je Abid Sakalaš. Snage su odmjerile dvije ekipe prstendžija. U jednoj su bili Salko Hajrić, Hašim Tahirović i Salko Grošonja, a na drugoj Šefik - Fini Čengi, Abid Sakalaš i Safet Hajrić, naš domaćin. Igra počinje, a prvi potkriva Šefik

TEKST I FOTO: MEVLUDIN MEKIĆ mevludin@startbih.info

Drevna igra prsten se u Cvilinu nije igrala još od početka devedesetih godina, počinje nam svoju priču Šefik - Fini Čengi, vitalni starac od osamdeset i četiri ljeta, koji je ujedno i jedan od najstarijih mještana ovog podrinjskog sela u blizini Ustikoline.

O tome kada se ova igra počela igrati ne-

"Oni su skidali s oka, pratili pokrete protivnika i po njihovim očima otkrivali gdje ostave prsten. To su mogli samo pravi majstori"

ma pisanih podataka, ali se zna da su stariji mještani govorili da se prsten igrao *otkad je svijeta i vijeka*. Za ovu igru potrebno je jedanaest vunjenih čarapa i, naravno, glavni rekvizit - zlatni prsten. Pravila su jednostavna, igrači iz jedne ekipe *potkrivaju* (sakrivaju) prsten pod jednu od čarapa od vune, dok protivnici iz drugog tabora trebaju da otkriju gdje se nalazi. Ako se prsten pronađe

u prvom pokušaju onda se mjenjaju uloge pa oni koji su krili traže, a oni koji su tražili kriju. Kada se nađe prsten to se zove *čutuk* ili *stotka* i tada se dobiva najviše poena. Ako se pak ne nađe do kraja to je *čarmak*.

ULAGALE SE I KUĆE I IMANJA

Salko Hajrić vlasnik je legendarnog zlatnog prstena kojim se na ovim prostorima ova igra igrala u posljednjih sedamdesetak godina pa se za njega može reći da je jedan od čuvara tradicije igre prstena, koja nipošto ne bi smjela otići u zaborav. Salko nam priča kako se u njegovo vrijeme igrala ta drevna igra.

- Nekako se najviše igralo u zimskom periodu, kad čarape manje smrde - u šali nam kaže Salko.

Zimi je ustvari manje posla i obaveza, a noći

IGRAJU JE SVI KONSTITUTIVNI

Kako sa ponosom ističu naši sagovornici, prsten je prava multietnička igra. Sa nekim manjim izmjenama, igrali su ga i još uvijek igraju pripadnici svih konstitutivnih naroda u BiH.

...sve, pa su ljudi na smjene ...že sjesti u prve redove

su duže pa se vrijeme prekraćivalo i uz ovu igru. Dok su žene prele vunu, muškarci su vodili bespoštedne borbe u prstenu za koju i sada tvrde da je isključivo muška igra. - Nadmetanje je nekada znalo trajati i po cijelu noć i ne završiti se do jutra pa se nastavljalo i druge noći. Znalo je tu igrati i po trideset ljudi, pa su tu i posmatrači. Nekad nije bilo mjesta da svi sjednu pa se mijenjalo, na smjene su ljudi sjedali, biralo se ko može sjesti u prve redove. Znalo se popiti i pletenku od petnaest litara rakije. Ulozi su bili orasi, jabuke, suhe šljive, a nekad je to išlo i dalje pa su ljudi ulagali i kuće i imanja, a ja sam jednom uložio i kuću - priča nam Fini i nastavlja: - U ovom kraju najbolji igrači, takozvane indžije, u moje vrijeme bili su Sulejman Brajlović i Ismet Čengić. Oni su skidali s oka, odnosno pratili pokrete protivnika i po njihovim očima otkrivali gdje ostave prsten. To su mogli samo pravi majstori. Čovjek nakon poraza mo-

isključivo klečeći pa dolazi do zguljivanja koljena.

IGRA POČINJE

Igra prstena je pravi psihološki rat, pojašnjava naš

sagovornik ozbiljnog izraza lica, a u prilog tome navodi kako istovremeno morate pratiti ruke protivnika, izraz njegovog lica, kao i reakciju ostalih igrača. Pripreme pred ljuti boj otprilike ovako izgledaju - ranije se dogovori gdje i kada će se igrati prsten, domaćin se pripremi, izabere se najveća prostorija, naloži vatra, pripremi se domaća rakija i meza, jer ne smije ništa nedostajati kada igra počne. Po tome se čak i mjerilo kakav je ko domaćin, priča i tvrdi Fini, a mi mu vjerujemo na riječ.

Ovo sijelo dogovorio je Abid Sakalaš, poznati estradni umjetnik porijeklom iz ovih

krajeva, koji je zagovornik očuvanja tradicije i običaja naroda ovog prelijepog kraja na obje strane rijeke Drine. Snage su odmjerile dvije ekipe prstendžija. U jednoj su bili Salko Hajrić, Hašim Tahirović i

Ulozi su bili orasi, jabuke, suhe šljive, a nekad je to išlo i dalje pa su ljudi ulagali i kuće i imanja, a ja sam jednom uložio i kuću

Salko Grošnja, a na drugoj Šefik Čengić, Abid Sakalaš i Safet Hajrić, domaćin ovog skupa. Igra počinje, a prvi potkriva Šefik. Dok to radi, protivnička ekipa dobacuje i pokušava ga omesti ne bi li napravio neki pogrešan korak. Prednjači Hašim koji je najglasniji, a te noći i najbolji indžija jer mu je sve išlo od ruke. A iz dragosti što mu sve ide počne i pjesmu: *Ovo su ti indžijaši, bona, što nikome ne daju pardona.*

Gubitnička ekipa je nekad za oplkladu znala nositi fenjer pobjednicima, po nekoliko kilometara prateći ih do njihovog sela.

Uz smijeh i dobro raspoloženje, smjenjuju se vlasnici prstena, prepričavaju događaji iz davnih vremena koji su ovu igru pratili kroz vrijeme i očuvali do današnjih dana. Uz prsten je bilo i ašikovanja, zagledanja pa bi se nerijetko te veze završavale i brakom.

- Kad smo kod ašikovanja, u moje godine se pendžerovalo. Nije bilo dodirivanja. Ako bi ti slučajno otvorila vrata pa je ti dodirno, a neko to iz komšiluka vidio tu više

nije bilo djevojke. Ona je svoje završila. Nije svaka cura mogla voditi kolo. Ako je malog rasta ona nije mogla voditi kolo, ili ako je čupava i neočešljana. Znalo se kakva cura je morala povesti kolo. Morala je biti vrtna (vrijedna) djevojka koja je viđenija jer joj stariji nisu dali da povede kolo - priča nam Salko Hajrić, gospodar legendarnog prstena.

I tako se, uz pjesmu, veselje, šeretska dobacivanja, mezu i poneku čašicu što para grlo, ovo druženje privelo kraju. Prsten je, kao što već rekosmo, nekoliko puta mijenjao vlasnika, a na sigurno ga je na kraju ponio višedecenijski čuvar Salko Hajrić.

- Pobjednik večerašnjeg dvoboja nije bitan, bitno je očuvanje tradicije i običaja naših naroda iz ovih krajeva - poručuje Sakalaš strahujući da igra ne padne u zaborav.

Nadamo se da će i naša posjeta i ovaj tekst bar malo pomoći da se to ne desi. ●

Nije svaka cura mogla voditi kolo. Ako je malog rasta ona nije mogla voditi kolo, ili ako je čupava i neočešljana

že danima da ne spava jer mu bude krivo, a bude i fizičkih povreda jer se igra

U KAFANI SE VREBA PRAVI MOMENAT

Uvertira u sijelo na Cvilinu bilo je druženje u kafani kod Tarika, u Ustikolini, gdje se čekao adekvatan psihološki momenat da se krene, dok protivnička ekipa nestrpljivo čeka već

vidno nervozna. Kafanom se prolama pjesme Abida Sakalaša i Zaje Bajraktarevića, koji se nisu odavno sreli i zapjevali, a ubrzo ih prati čitava kafana.

Magija koja stvarno funkcioniše!

Plati u **pokretu!**

- ★ Uz otplatu do 36 rata u svim trgovinama, putem interneta i za keš na bankomatima
- ★ Uz beskontaktno plaćanje - Plati u **pokretu!**

Keš kredit na
Raiffeisen
bankomatima
BEZ naknade!

VISA Magic Card

Raiffeisen direkt info: 033 75 50 10
www.raiffeisenbank.ba

**Raiffeisen
BANK**

ALEKSANDRA SAMARDŽIĆ, DŽUDISTKINJA

OLIMPIJSKI KOMPLEKS ZETRA
Olimpijska dvorana
"Juan Antonio Samaranch"

Uzor mi je **Novak Đoković**, a san da imam barem malo od njegove **sportske** **i ljudske kvalitete**

Iza ove sedamnestogodišnje bh. reprezentativke uspješna je godina u kojoj je nizala pobjede i osvajala medalje. Zato je i ušla u uži krug izbora za najbolju sportistkinju BiH u 2014. godini. Mnogi džudo-stručnjaci tvrde da BiH do sada nije imala većeg talenta od nje

1 Od svih medalja ove godine, koju je bilo najteže osvojiti?

- Definitivno, najdraža medalja i medalja do koje je bilo najteže doći ove godine je medalja sa Olimpijade mladih iz Nanjinga. Pored jako kvalitetnih takmičarki iz cijelog svijeta, dodatna poteškoća je bila to što sam morala raditi u većoj težinskoj kategoriji, do 78 kg, a moja kategorija je do 70 kg. Zato bih tu srebrnu olimpijsku medalju stavila ispred sve tri evropske medalje koje sam osvojila ove godine.

2 Na čemu u narednom periodu najviše morate raditi, a čuo sam da Vam je tehnika jača strana?

- Otkad sam došla u Sarajevo, jako puno sam radila na poboljšanju tehnike, uz pomoć mog trenera dr. **Branislava Crnogorca**. Možda smo malo zanemarili fizičku spremu, odnosno snagu tako da je to dio koji se treba poboljšati i na kome ću uskoro početi raditi.

3 Neki od najvećih stručnjaka u ovom sportu kažu da BiH nikada nije imala većeg talenta od Vas. Da li su ove pohvale podsticaj ili dodatno opterećenje?

- Pa i jedno i drugo. Naravno da mi prija što je moj talenat i rad prepoznat od strane tako velikih stručnjaka, ali predstavlja i malo opterećenje jer sam svjesna da se od mene u budućnosti očekuju još bolji rezultati.

4 Kakvi su planovi za narednu godinu?

- Naredna godina će biti jako naporna i duga. Prioritet su mi evropsko i svjetsko prvenstvo za juniore i, naravno, kvalifikacioni turniri za Olimpijske igre u Rio de Janeiru 2016. godine.

5 Imate li već sada nekih olimpijskih snova?

- Da, prije svega bih željela ispuniti olimpijsku normu i nastupiti na narednim OI, a nakon toga i osvajanje jednoga od olimpijskih odličja.

6 Zbog džuda ste se preselili u Sarajevo. Koliko Vam je to teško bilo?

- Prije godinu i tri mjeseca sam preselila u Sarajevo, sa ciljem napretka u sportu. U početku je bilo malo poteškoća u privikavanju na novu sredinu, ali su me klupske kolege i školski drugovi prihvatili na najbolji mogući način, što mi je znatno olakšalo taj period.

7 U koju školu idete i imaju li nastavnici razumijevanja za takmičarske obaveze?

- Pohađam gimnaziju u Istočnom Sarajevu. Škola je jako zahtjevna, ali svi profesori, prije svega moja razredna, imaju razumijevanja za moje sportske obaveze i ja, uz pomoć kolega iz razreda, uspješno savladavam gradivo propušteno uslijed brojnih izostanaka.

8 Koliko Vam pomažu starije kolege – Larisa Cerić, Arijana Jaha, Amel Mekić...?

- Starije kolege su uvijek tu za nas mlađe, pomažu nam na razne načine. Prije svega, prenose svoje znanje i iskustvo na nas i na tome smo im jako zahvalni.

9 Vašeg oca Jovu je također trenirao Branislav Crnogorac. Šta Vam je rekao kada ste krenuli u Sarajevo?

- Jeste, moj otac je takođe trenirao u džudo klubu *Bosna* i njegov trener je bio Branislav Crnogorac, tako da i nije bilo teško odlučiti gdje ću ja nastaviti svoju karijeru. Moj

tata je imao samo riječi hvale za mog sadašnjeg trenera, a ja sam se za poslednjih godinu i par mjeseci uvjerila u to i čast mi je da imam za trenera jednog od najvećih džudo-stručnjaka sa naših prostora.

10 Otac Vam vodi klub u Berkovićima. Kakav je interes za džudom u tako maloj sredini?

- Berkovići su mala sredina i nema mnogo izbora za djecu kada je sport u pitanju, a džudo je jedini sportski kolektiv koji ostvaruje velike uspjehe na republičkim, državnim i balkanskim prvenstvima. Kvalitetan rad i posvećenost su prepoznati od strane roditelja i djece jer se jedino na takav način mogu postići veliki rezultati.

11 I mlađa sestra trenira. Koliki je ona talenat?

- Mlađa sestra takođe trenira džudo i jako je uspješna. Dvostruka je prvakinja Balkana za starije pionire i mislim da će, ako ovako nastavi, u najmanju ruku ostvariti rezultate kakve i ja ostvarujem.

12 Kada ste prvi put stali na tatami?

- Prvi put sam stala na tatami sa šest godina. Tata me odveo na prvi trening i tako je sve počelo.

13 Da li ste ikada probali trenirati nešto drugo?

- Ne, vrlo rano sam se počela baviti džudom i zavoljela sam ga tako da mi je on bio dovoljan.

14 Koliko dnevno trenirate?

- Zavisno od dijela sezone. Trenutno nemam takmičenja i treniram četiri, pet puta sedmično, a kada je pripremní period radim po dva treninga dnevno.

15 Imate li uzora?

- Imam. Moj veliki uzor je Novak >

Đoković. San mi je da jednoga dana imam bar približno takve sportske i ljudske kvalitete kakve on posjeduje.

16 *S obzirom da ste vrlo mladi, bojite li se povreda?*

- Do sada se nisam susrećala sa ozbiljnijim povredama i nadam se da neću ni u budućnosti. Povrede predstavljaju najveći problem svim sportistima i nadam se da će mene, makar one ozbiljnije, zaobići.

17 *Šta je najbolji lijek za uklanjanje bola?*

- Kada puno treniramo onda se dese te neke blaže povrede pod kojima se mora trenirati. U takvim situacijama ja koristim sportske kreme koje umanjuju bol i čine da se što prije oporavim.

18 *S obzirom da Vam treniranje oduzima jako puno slobodnog vremena, žalite li za nečim čega ste se morali odreći zbog ovog sporta?*

- Brojna su odricanja koja bavljenje sportom na vrhunskom nivou zahtijeva, ali ja ne žalim ni za čim. Mislim da je ovaj način života ispravan i da će se jednoga dana isplatiti.

19 *Da li imate nečiju stipendiju pošto da ste veliki talenat?*

- Imam stipendiju od mog kluba, a od nedavno imam i stipendiju od Olimpijskog komiteta BiH, jer sam prepoznata kao potencijalni kandidat za OI u Rio de Janeiru.

20 *Imate li neki ritual prije borbe?*

- Ništa posebno. Popričam sa trenerom vezano za taktiku, on mi uputi par ohrabrujućih riječi i to je to.

21 *Kako reaguju momci kada čuju šta trenirate i to jako uspješno?*

- Većina njih se iznenadi kada čuje da se bavim džudom jer, kako kažu, ne izgledam kao neko ko se bavi boričkom vještinom, a još više se začude kada saznaju za moje rezultate. Uglavnom reaguju pozitivno.

22 *Imate li uopšte vremena za izlaske, koncerte, momke?*

- Koliko god da imam obaveza, za to nađem vremena. Mislim da je ključ u dobroj organizaciji, ako se dobro organizujemo nađe se vremena i za školu i za trening i za izlaske.

23 *Kako ste reagovali kada ste čuli da ste kandidovani za sportistkinju godine u BiH?*

- Jako sam naporno trenirala i ostvarila sam dosta važnih rezultata ove godine i jako mi je drago da je to prepoznato i da sam ušla u uži krug izbora za najbolju sportistkinju BiH.

sam se, koliko-toliko, snalaziti u kuhinji.

27 *Ima li išta bolje od suhe hercegovačke bravetine?*

- Hercegovački specijaliteti su za mene najukusnija hrana na svijetu, tako da je odgovor ne.

28 *Koliko često idete u Berkoviće?*

- Zavisno od obaveza u sportu, nekada češće, nekada rijede. U prosjeku, svakih mjesec i po – dva mjeseca odem jedan vikend kući.

29 *Skuplja li neko u porodici novinske članke o Vama?*

- Da, mama ima jednu veliku kutiju u kojoj se nalaze svi novinski članci vezani za

moje sportske uspjehe.

30 *Gdje ćete i sa kim za Novu godinu?*

- Još uvijek nisam odlučila. Možda je provedem u Berkovićima sa svojim društvom, a možda sa sestrom odem na neki koncert.

31 *Kakav bi Vas novogodišnji poklon najviše obradovao?*

- Novogodišnji paketić pun slatkiša.

32 *Šta Vam se najviše, a šta najmanje sviđa u Sarajevu?*

- Sarajevo je jako lijep grad i zaljubila sam ga za ovaj period koji živim tu. Sviđaju mi se sve mogućnosti koje veliki

grad, poput Sarajeva, pruža, a jedina negativna strana je što dosta vremena potrošim u putovanju do škole i treninga, jer živim na Grbavici, idem u školu u Istočnom Sarajevu, a treniram na Zetri i naravno, jako oštra klima u odnosu na hercegovačku, na koju sam ja navikla.

33 *Ko je Vaš najvatreniji navijač?*

- Moji najvatreniji navijači i najveća podrška u svakom segmentu mog života su moji roditelji i sestre. Bez njihove podrške i ljubavi teško da bih ostvarila i približno ovakve rezultate. ●

24 *Planirate li na fakultet i koji?*

- Naravno da planiram upisati fakultet. Nisam još odlučila koji ću, tek sam treći razred srednje škole, pa i ne žurim.

25 *Sa kim živite trenutno?*

- Od kada sam došla u Sarajevo živim sa svojom klupskom kolegicom Larisom Cerić, zajedno i treniramo i jako dobro se slažemo.

26 *Kako se snalazite u kuhinji?*

- Da ste me to pitali prije godinu dana odgovor bi bio negativan, ali za ovu godinu života bez mamine kuhinje počela

СПКД "ПРОСВЈЕТА" САРАЈЕВО

БОЖИЋНИ КОНЦЕРТ

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ САРАЈЕВО
ПОНЕДЈЕЉАК, 5. ЈАНУАР 2015. ГОДИНЕ
У 20.00 САТИ

ГЕНЕРАЛНИ
ПАРТНЕР

bh

СПОНЗОРИ

ПОТПРЕДСЈЕДНИК
Ф БИХ С. ПУДАРИЋ

МИНИСТАРСТВО
КУЛТУРЕ И СПОРТА
ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ

КАНТОН
САРАЈЕВО

ОПШТИНА
НОВИ ГРАД

ОПШТИНА
СТАРИ ГРАД

ОПШТИНА
ВОГОШЋА

FONDACIJA
ЗА MUZICKE SCENSKE
I LIKOVNE UMETNOSTI
SARAJEVO

МЕДИЈСКИ
ПОКРОВИТЕЉИ

НАУТА

Глас Српске

www.atvbi.com

www.startbih.info

BH radio 1

TVSA

BOSNA

OSLOBODENJE

unigradnja

HOTEL SARAJ

SARAJEVO
INTERNATIONAL AIRPORT

LUTRIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

Gracoff

euroBH
plakat

RADIO M

Ministarstvo prostornog uređenja
i zaštite okoliša Kantona Sarajevo

Svim građanima katoličke
vjeroispovijesti
ČESTIT BOŽIĆ

Inžinjeri su rekli da je to nemoguće, a

„Naše preduzeće je osnovano 2012, a osnovali su ga članovi okupljeni oko Udruženja slijepih i slabovidnih osoba opštine Živinice. Prva djelatnost kojom smo se bavili bila je ugostiteljska i to smo praktično naslijedili od Udruženja. Radi se o restoranu u kojem smo na početku zaposlili tri osobe s invaliditetom. E kad smo već krenuli, onda smo počeli razmišljati kako da proširimo djelatnost“

Preduzeće *Naš pogled*, iz Živinica, zapošljava 16 osoba od čega su njih 12 osobe s onesposobljenjem, mahom slijepe i slabovidne, ali i osobe da distrofijom mišića i sličnim oboljenjima. Njihove aktivnosti odvijaju se u tri pravca: ugostiteljski objekat, centar za fizikalnu terapiju i pržionica kafe. No, to nije sve! Planovi su im da otvore odjel za pakovanje šećera i proizvodnju i pakovanje lomljene kocke, ali i da prošire usluge centra za rehabilitaciju.

NAJTEŽE JE ZAPOSлити OSOBE S OŠTEĆENIM VIDOM

- Naše preduzeće je osnovano 2012,

a osnovali su ga članovi okupljeni oko Udruženja slijepih i slabovidnih osoba opštine Živinice. Prva djelatnost kojom smo se bavili bila je ugostiteljska i to smo praktično naslijedili od Udruženja. Radi se o restoranu u kojem smo na početku zaposlili tri osobe s invaliditetom. E kad smo već krenuli, onda smo počeli razmišljati kako da proširimo djelatnost. Gledajući evidenciju naših članova, uvidjeli smo da postoji više mlađih osoba koji su u Centru za slijepe i slabovidne osobe u Sarajevu obrazovani za fizioterapeute. Tako smo, kad već u Udruženju imamo dva ili tri fizioterapeuta, odlučili

da dio poslovnog prostor koji smo imali na raspolaganju pretvorimo u centar za rehabilitaciju i fizioterapiju. Naime, najteže je zaposliti osobe koje imaju oštećen vid - pojašnjava Jasmin Jašarević, direktor preduzeća *Naš pogled*, i sam slabovidna osoba.

Priča da su kod pokretanja ove djelatnosti imali sreće jer je nekako taman u to doba počeo da radi Fond za rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u FBiH. Odmah su aplicirali sa razvojnim projektom za opremanje salona za fizioterapeutske usluge i dobili pomoć koja im je u tom trenutku bila dovoljna da zaposle dvije

, ali smo ih natjerali da nađu rješenje

osobe. Tako je krenulo, paralelno sa ugostiteljskim uslugama radio je i salon sa relaks-masažama. No, ubrzo su, kaže Jasmin, shvatili da postoje potrebe i da mogu širiti posao u ovom salonu. Ponovo su aplicirali kod Fonda.

- Tada smo nabavili solarij i fitness-sprave tako da smo dobili skoro pravu fitness-salu za rehabilitaciju, u kojoj posjetioci mogu raditi na oblikovanju tijela i održavanju kondicije, ali i medicinski fitness za rehabilitaciju nakon moždanog udara i drugih oboljenja koja smanjuju pokretljivost tijela. Imamo poseban program za njih, naši ljudi su to učili u školama, ali i u okviru prekvalifikacija. Sada tu salu stalno širimo i nabavljamo novu opremu i imamo veliki broj posjetilaca, mahom žena. Veliki broj je onih koje dolaze često i redovno, imaju članske karte i, koliko čujem – osim što im je korisno

za tijelo, one se ovdje lijepo druže i zabave. Imamo i vlastiti automobil za odlazak u kućne posjete, gdje naši fizioterapeuti takođe pružaju usluge masaža i

**Dok sam živ neću
dozvoliti da u mom
prisustvu niko, pa ni
predsjednik države,
ružno i pogleda invalida,
a ne da mu se obrati
na grub način ili da ga
omalovažava**

rehabilitacionih vježbi - priča Jašarević. Naglašava da su za prostor u kome se nalazi centar napravili prilaz za osobe u kolicima i sa hodalicama i lift.

- Mi se zaista trudimo oko ovog našeg centra. Kada smo odlučili da napravimo lift, inženjeri su rekli da je to nemoguće, ali smo ih natjerali da nađu rješenje i uspjeli su. Dakle, sve se može kada se hoće - kaže Jašarević.

IMAO JE DOBAR STAV

Pojašnjava da imaju sreće da su kao udruženje imali veliki prostor i restoran koji su zbog potreba drugih djelatnosti smanjili sa 160 kvadrata na 70. U restoranu sada rade dvije osobe s invaliditetom, odnosno sa oštećenim vidom i jedna zdrava osoba. Ovi sa oštećenim vidom rade kao pomoćni kuhari.

- Oni imaju 80 posto oštećen vid i to znači da nisu sasvim slijepi. Mi smo njima prilagodili prostor u kom rade tako što smo obezbijedili pojačano svjetlo što im relativno olakšava rad, ali smo napravili i

raspored zadatka tako da složenije poslove rade zajedno slabovidna i gledajuća osoba. Pažljivo smo raspoređivali ljude. Uostalom, mi smo se svi ili gotovo svi poznavali i prije osnivanja preduzeća i znali smo ko šta može - kaže naš sagovornik.

On ističe da uvijek, kada uvode novu djelatnost ili šire postojeću, angažuju saradnike za obuku.

- Kada smo opremali fizioterapeutske centar i kada smo angažovali slijepe ili slabovidne osobe koje se prvi put sreću sa poslom po završetku škole, angažovao sam saradnika koji je tokom šest mjeseci radio sa našim zaposlenicima, obučio ih i prilagodio sprave. Kada sam vidio kakav odnos ima sa njima, zadržali smo ga u radnom odnosu i on i dalje radi kao konsultant i trener za osobe koje dolaze na rehabilitaciju. Imao je dobar stav prema osobama s invaliditetom i zato smo ga i zadržali - priča Jašarević. Nastojeći da zaposle što više ljudi, u preduzeću *Naš pogled* su prije nekoliko mjeseci došli na ideju da otvore i pržionicu kafe.

DNEVNO POPAKUJEMO DO 100 KILOGRAMA KAFE

- I ovu opremu smo dobili od Fonda i tu smo zaposlili tri osobe s invaliditetom: jednu s oštećenim vidom i dvoje s oštećenjem živca u nogama. Oni odlično funkcionišu ovako zajedno jer osobe s oštećenim vidom svakako ne bi mogle same raditi u pržionici zbog toga što treba voditi računa o boji zrna tokom prženja, ali mogu bez problema raditi na poslovima pakovanja i slaganja kafe. Imali smo ovdje četiri mjeseca osobu koja ih

DŽEKO, PJANIĆ I BEGOVIĆ NISU ZNALI ŠTA IH JE SNAŠLO

Svi u preduzeću *Naš pogled* se bave sportom, pa su nedavno osnovali sekciju za pikado. Tako sada u pauzama, dok se druži i ispija kafa, igraju pikado za slijepe.

- Možda je to nekom smiješno, ali mi istinski uživamo. Ne bismo mi to ni počinjali, ali su nas nedavno pozvali u Visoko na međunarodni turnir u pikadu za slijepe. Nisam vjerovao da je to moguće, ali kada sam tamo vidio kako potpuno slijep čovjek gađa broj u centru mete - vidim da je moguće. Ekipu čine četiri osobe, dvije sasvim slijepe i dvije djelimično

oštećenog vida, ali i mi sa djelimičnim oštećenjem dobijemo na oči tufere i tamne naočale da ne prolazi ni malo svjetla. Tabla je zvučna i na taj način imamo orijentaciju. Sada se svi zabavljamo sa pikadom. Slično oduševljenje je bilo kada smo zvučni golf, za slijepe, igrali sa našim reprezentativcima u fudbalu Edinom Džekom, Miralemom Pjanićem i Asmirom Begovićem kada su nas posjetili. Vezali smo im oči i dali palice, a oni nisu znali gdje su i šta ih je snašlo - priča veselo Jašarević.

je obučavala, koja ima svoju pržionicu i pakirnicu kafe i naši ljudi su sve to naučili, shvatili kako se radi i sada su sasvim samostalni i rade bez ičije pomoći. Drago nam je da smo mogli zaposliti te

Sretan sam kao malo dijete kada čujem da se neko do nas zaposlio bilo gdje: Pale, Sarajevo, Banja Luka... Samo da ljudi imaju posao jer sve je bolje nego biti vezan ili osuđen na kuću i četiri zida.

ljude jer sve je bolje nego biti zatvoren u četiri zida - pojašnjava Jašarević.

U pržionici rade Hanifa Merđanović i Senad Aljić, oboje slabovidne osobe.

- Radim na peglanju kesa, a to je

posljednja faza u pakovanju kafe u vrećice i dnevno popakujemo do 100 kilograma kafe, sa tim da nemamo neku normu, radimo koliko možemo. Nije mi teško, a osim toga ovo mi nije prvi posao. Imam 32 godine i ranije sam radila u trgovini Riva, u lancu Duhanprometa, a kada sam čula da ovdje otvaraju pržionicu došla sam u Udruženje i evo me. Veoma sam zadovoljna, niko nas ne forsira, atmosfera je super i lijepo se družimo i za sve se nađe vremena - priča Hanifa i tvrdi da joj još nije dosadio miris kafe.

Senad, pak, kaže da i pored oštećenog vida radi sve poslove u pržionici.

- Bio sam prvih mjesec dana na obuci i sve sam to shvatio, pa sada radim samostalno. Posao nije težak i mislim da sam se dobro uklopio u proces proizvodnje i pakovanja, ali me posebno raduje atmosfera koju imamo u firmi - priča Senad i naglašava da je direktor taj koji gradi atmosferu i da im je svima više prijatelj nego direktor.

NIŠTA BEZ FONDA

Jašarević reaguje komentarom da su za njega svi oni isti.

- Meni malo zamjeraju u Sarajevu da sam kao direktor previše blizak sa zaposlenim, a ja ne znam zašto bi bilo drugačije? Pa mi smo svi isti. Kod nas ni u platama nije velika razlika - zaposleni imaju do 420 KM, a ja 600 i to je to. Meni su moji ljudi i osobe s invaliditetom generalno svetinja i spreman sam da ih životom branim. Sretan sam kao malo dijete kada čujem da se neko do nas zaposlio bilo gdje: Pale, Sarajevo, Banja Luka... Samo da ljudi imaju posao jer sve je bolje nego biti vezan ili osuđen na kuću i četiri zida. Dok sam živ neću dozvoliti da u mom prisustvu niko, pa ni predsjednik države ružno i pogleda invalida, a ne da mu se obrati na grub način ili da ga omalovažava. Imali smo mi u centru za rehabilitaciju slučajeva da neko ko je došao

na fizikalnu terapiju zazire od osoba s oštećenim vidom, pa se žali kao ona ne vidi; vidi koliko se približi onom aparatu da ga uključi; ne vidi ona to; nešto će mi pokvariti. Nisam to dozvolio nego sam svaki put objasnio da su ljudi koji rade u centru prošli obuku, da su obrazovani, neki su i fakultet završili i rade da ne može bolje. Kasnije bi te osobe uvidjele da su dobile vrhunsku uslugu, izvinjavale se i nastavile dolaziti i sa punim poštovanjem se obraćati ljudima koji rade za njih - priča Jašarević i naglašava da nije teško imati dobru atmosferu u preduzeću jer su svi zaposleni prije ovog zaposlenja dugo bili u kući i niko im dugo vremena nije poklanjao pažnju, pa su svi s oduševljenjem dočekali da dobiju posao.

Sada priprema i pogon za pakovanje šećera i proizvodnju lomljene kocke. Tu planiraju zaposliti dvije osobe s invaliditetom, jednu oštećenog vida i jednog RVI bez noge. Tako će u jednom prostoru imati prženje i pakovanje kafe, pakovanje šećera i proizvodnju lomljene kocke. Trenutno čeka ju odobrenje od Fonda.

- Mi smo malo preduzeće i generalno ništa od ovog ne bismo mogli bez Fonda. Mislim da je taj fond najbolje što je Vlada FBiH, od kada postoji, napravila za osobe s invaliditetom. Mnogo je ljudi s onesposobljenjem u Živinicama, Tuzli, Travniku, Doboju, Sarajevu koji su svoja prva radna iskustva dobili zahvaljujući upravo Fondu, a do tada su bili bačeni na margine društva. Iz vlastitog iskustva ne mogu reći da je bilo lako, ja sam kao direktor morao naučiti mnogo toga, iščitati zakone, biti i pravnik i advokat i menadžer.

Meni je možda nešto lakše jer sam inače svojeglav, od rođenja sam slijep, ali sam se školovao u redovnim školama, sa zdravom djecom. Nisam išao u centar za školovanje slijepce i slabovidne djece u Sarajevo iako sam mogao, ali generalno gledano, sa pozicije osobe s invaliditetom, dobro je i važno da postoji mogućnost - kaže Jašarević.

No naglašava da je, vodeći ovo preduzeće, uočio niz nedorečenosti, prije svega, tu misli na međusobnu neusklađenost zakona koji se odnose na ovu oblast i neusklađenost sa Zakonom o poslovnoj rehabilitaciji.

druge strane, nije nam lako naći ljude koji bi radili kod nas jer Kanton Tuzla nema centre za rehabilitaciju osoba s oštećenim vidom ili bilo kojim drugim onesposobljenjem, a Centar za socijalni rad i Biro za zapošljavanje nisu uvezani.

Odemo u službu za zapošljavanje i tražimo osobe s invaliditetom koje su prijavljene, vidimo za šta su obučeni i koji im je procenat invaliditeta i to je to - priča Jasmin.

On ne krije nevjericu što u vrijeme ovako razvijene i dostupne tehnologije nemamo ni tačan broj osoba s invaliditetom te što su institucije koje brinu o njima toliko neuvezane.

- Mi smo do sada neke ljude zaposlili samo na preporuku ili su oni nas sami našli, ali nama je nešto lakše jer ni nismo registrovani kao preduzeće koje zapošljava isključivo

slabovidne osobe, nego imamo i ljude sa distrofijom mišića i drugim oblicima onesposobljenja - pojašnjava Jašarević. Za kraj razgovora kaže da Naš pogled ide dalje: širi salon za fizioterapeutske usluge jer je cilj da imaju pokriveno sedam ili osam disciplina što bi bilo više nego dovoljno za njihove potrebe. ●

- Onda u Centru za slabovidne mlade ljude mahom školuju za fizioterapeute. Pokušavaju oni i s obukom za administratore, ali to je teško, trebaju specijalna pomagala, a osoba s oštećenjem vida bez problema može raditi na računaru iako je to ljudima malo neloogično i ne vjeruju u to, ali mi smo to već dokazali i lagano obaramo barijere. Sa

Med s okusom Hercegovine

Udruga pčelara Matica iz Mostara je dobila pravo da med koji proizvode njihovi članovi nosi oznaku imena porijekla Hercegovački med, a to je prvi ovakav certifikat za hranu dodijeljen u Hercegovini

Uдруženju pčelara Matica iz Mostara kažu da je pravo na dodjelu certifikata Hercegovački med, koji nosi ime porijekla, odnosno područja koje pokriva, najznačajnija zaštita nekog prehrambenog proizvoda iz BiH, te da će svaki pčelar sa regije Hercegovina, čiji med je kvalitetom usklađen s elaboratom i pravilnikom o Hercegovačkom medu, imati pravo da koristi ovu oznaku.

- Ona znači da pčelar čiji med je označen njome, a mi pravimo razliku između pčelara i medara, pa medarima nazivamo ove što prave med od šećera i ko zna čega, a nas koji ga uzimamo od pčela nazivamo pčelarima, prije svega štiti kupca od lošeg kvaliteta. Dakle, sada svaki kupac zna da je med s ovom markicom kvalitetan, izvorni hercegovački i da mu upravo taj treba. Kada ljudi ovo shvate, vrijednost meda raste, a sa polica se miču medovi od šećera i ko zna čega. Za nas to opet znači mogućnost i da povećamo cijenu i da proširimo tržište, ali za to treba vremena - pojašnjava Boras Kvesić, predsjednik Udruge Matica. Procjenjuje da je to oko 700 pčelara, sa više od 50.000 košnica, te napominje da su do sada samo pčelari u Unsko-sanskom kantonu uspjeli na ovaj način zaštititi med od keštena.

DOKAZALI POSEBNOST I LJEKOVITOST

Prema aktuelnom zakonodavstvu u BiH, ime podrijetla je zemljopisni naziv zemlje, regiona ili lokaliteta i služi da označi proizvod koji odatle potječe, čiji su kvaliteta i posebna svojstva isključivo ili bitno uvjetovani zemljopisnom sredinom koja obuhvaća prirodne i ljudske čimbenike i čija se proizvodnja, prerada i priprema u cjelini odvijaju na određenom ograničenom području.

U našem slučaju, ovo znači da naš med u sebi nosi karakteristike Hercegovine

- To su medovi od kadulje ili žalfije, od tihovine ili zanovijeti, od drače i od vrijeska. Tih biljaka ima samo u Hercegovini i to ovom mediteranskom dijelu, do Jablanice. Mi smo u elaboratu, na kome smo radili 6 ili 7 godina, dokazali posebnost ovoga tla, broj sunčanih dana, količinu padavina... dakle, nešto što nema niko u drugim dijelovima BiH i to nema veze s entitetima ili bilo čim drugim nego sa prirodom. Dokazali smo njegovu posebnost i ljekovitost, ali i to da u njemu nema i ne može biti otrova, teških metala i drugih neprihvatljivih elemenata. Sa druge strane, ovaj certifikat znači da se cijeli proces proizvodnje meda odvija isključivo na našoj regiji, od ispaše pčela, preko vrcanja i skladištenja... Ništa se na smije odvijati van tog područja - priča Kvesić.

Pojašnjava da su u ovom procesu prije svega pratili propise koji definišu sastav meda i da je jasno propisano kako treba da izgleda koji med. Tako, kaže on, kadulja mora imati najmanje 15 posto peludnih zrnaca kadulje, tihovina minimalno 45 posto, drača 20 posto i to mora biti dominantno u ovim monohromnim medovima.

PREVARA NIJE U INTERESU

- Miješani ili polihromni hercegovački med mora imati primjese svih ovih biljaka: kadulje, drače, vrijeska... Dakle, sve njih, neke barem u tragovima, ali mora imati svaku od naših specifičnih biljaka. Mi smo to kroz naše analize i dokazali. U cijelosti smo pratili zakonsku regulativu: podnijeli smo zahtjev Institutu za zaštitu intelektualne svojine, pa je Udruga formirala povjerenstvo od stručnih osoba

POZITIVNA
BiH

PROBLEM SU PELUDNE ANALIZE

I pčelari Udruge *Matica* vode borbu sa bolestima pčela, za sada uspješno, no to nije jedini problem.

- Dosta dobro se nosimo sa tim problemom zahvaljujući stalnoj edukaciji, stručnim predavanjima i izvršnoj suradnji sa Agronomsko-prehrambeno-tehnološkim fakultetom i profesorom Jozom Bagarićem, koji nam svesrdno pomaže. Veći problem predstavljaju poljoprivredni proizvođači koji tretiraju voće i povrće nedozvoljenim sredstvima i bez najave, pa smo dosad u nekoliko navrata imali pravi pomor pčela. Sa druge strane, izuzetno je važna i za nas otežavajuća činjenica to da Federacija BiH nema zakon o pčelarstvu, pa tako ni registar pčelinjaka i veoma je teško objasniti sa čime se sve susreću pčelari, a pogotovo oni koji sele svoje košnice - napominje Boras Kvesić, predsjednik ove udruge. Upozorava da je poražavajuća činjenica i to da u BiH ne postoji ni jedna laboratorija koji bi radila peludne analize, a što predstavlja osnov za određivanje botaničke vrste meda. Sve ove analize koje su im trebale za certifikat Hercegovačkog meda radili su u Hrvatskoj i Sloveniji, kaže Kvesić.

Dobra vijest za sve pčelare, ne samo one u Hercegovini, jeste da je dekanica APTF Danijela Petrović najavila da će početkom sljedeće godine krenuti sa radom laboratorij s opremom za ovu vrstu kontrole. - Kada bi institucije i inspekcije radile svoj posao i vršile kontrolu uvoznih lobija koji nam prodaju sve i svašta, mi bi naš med mogli plasirati na domaćem tržištu i postići i pristojnu cijenu - zaključuje Kvesić.

koje su izlazile na teren i uzimali uzorke, a i ta procedura je jasno opisana: svaka bačva se promiješa i iz nje se uzimaju tri uzorka od kojih se jedan čuva godinu dana i tek tada analizira. Svaka bačva meda mora proći laboratorijsku kontrolu - pojašnjava Kvesić.

Na pitanje o tome kako inspektori znaju da neko od pčelara nije *varao* ili da neko nije zloupotrijebio markicu tvrdi da nikom ko se bavi pčelarstvom prevara nije u interesu.

- Prije svega, niz je kontrola, od naše interne pa dalje i uzima se uzorak meda iz svake bačve. Tačno je da ima varalica sa drugih područja koji možda mogu doći da bi pokušali zloupotrijebiti našu markicu, ali mi ćemo to kontrolisati i ne vjerujem da bi trebali imati problema sa tim jer markice se tiskaju po serijskom broju i zadužuju po količini meda koju pčelari imaju i oni koji imaju med koji ne zadovoljava uslove iz elaborata o kvaliteti Hercegovačkog meda neće moći dobiti markice - tvrdi Kvesić.

Napominje i da je svaki od članova Udruge Matica morao proći obuku od 150 sati.

- Prošli smo različite vidove obuke, ali i sate i sate praktičnog rada. Da bi neko bio pčelar i član naše Udruge, mora imati najmanje srednju školu i bar pet godina se baviti pčelarstvom. Osim toga, mi smo u saradnji sa Agronomsko-prehrambenim i tehnološkim fakultetom Sveučilišta u Mostaru organizovali polaganje ispita za pčelare, dodijelili pčelarske diplome o završenoj školi, a organizirali smo i razne seminare i edukacije,

kako teorijske, tako i praktične, ali ne samo o pčelarstvu nego i o vođenju biznisa, upravljanju i slično - napominje Kvesić.

HERCEGOVAČKA KORPA U PRIPREMI

Naglašava da su u ovom procesu, koji je završio krajem jula ove godine, kada su od Instituta za intelektualno vlasništvo BiH dobili rješenje o zaštiti imena podrijetla Hercegovačkog meda od kadulje, drače, ti-lovine, vrijeska, cvjetni med, miješani i med planinske livade, dobili financijsku i stručnu pomoć od niza institucija među kojima je, osim APTF-a, Regionalni ured za razvoj Hercegovine REDAH, Ministarstvo poljoprivrede Hercegovačko-neretvanskog kantona, japanska organizacija JICA...

- Smatramo da ovo patentiranje i zaštita naših proizvoda predstavlja pozitivan korak za ekonomsku budućnost regije Hercegovina. Nažalost, mi smo za sada jedini u Hercegovini, ali radi se na tome da se zaštiti ime porijekla za sir, smokve i još nekoliko proizvoda s ovog područja. Priprema se i projekat *Hercegovačka korpa* koji bi trebao biti zapravo zajednička promocija svih tih proizvoda. Pravili bismo i prave korpe pune tih hercegovačkih proizvoda i to bi bila jedinstvena promotivna ponuda za sajmove i neke druge događaje u zemlji i van nje, a načelnici svih opština s ove regije bi ih poklanjali ljudima koji im dolaze i na taj način promovisali proizvodnju s ovog područja. Važno je da je sva naša regulativa u ovoj oblasti usklađena sa regulativom EU i sutra kada uđemo u EU nama neće biti problem da se postavimo na tržište. Zahvaljujući certifikatu moći ćemo formirati i neku razumnu cijenu. Sada nema meda ispod 20 KM po kilogramu. S tom cijenom je nemoguće konkurirati ovim patvorenim medovima iz uvoza koji koštaju 7 ili 8 KM po kilogramu. Sa svim meteorološkim problemima, a ima godina kada imamo 30-40 kilograma meda po košnici i onih kada imamo 12-15 kilograma, obavezama koje imamo prema državi i tržištu, još i da pčelar nešto zaradi - ne možemo ići ispod te cijene. Ja, recimo, sada imam oko tri tone meda, ali mi se ne isplati da ga prodajem jer ne mogu zaraditi - pojašnjava Kvesić. ●

Izvan Vremena ž.A.Č.Č.A.K

• svakog petka od 16.30 do 18.00 sati

SARAJEVO 106,2 Mhz	JABLANICA / KONJIC 98,4 Mhz	BIHAC 107,4 Mhz
TUZLA 102,1 Mhz	SREBRENICA 105,6 Mhz	PAJCE 98,3 Mhz
MOSTAR 94,0 Mhz	BANJA LUKA 101,4 Mhz	TREBINJE 106,4 Mhz

STUDENTSKI
RADIO
SARAJEVO

FM
95,2 MHz

www.radiom.net

Since 1990

RADIO M

98,7 FM

RADIO KOJI SE NIKAD NE GASI

ZENICA 89,9 FM TUZLA 106,3 FM BANJA LUKA 104,2 FM

MAS MEDIA

super **OGLASI**

Najtražniji BH oglasni bazar

BESPLATNI MALI OGLASI
033 212 160

SMS OGLASI: 091 110 500 (1 objava), 091 210 501 (4 objave)

REKLAMNI OGLASI: 033 444 354

www.superoglasi.ba

VANREDNI KONGRES SDP-a: I POSLIJE LAGUMDŽIJE NIKO

BOSNA

NEZAVISNA INFORMATIVNA REVIIJA

GODINA XX | BROJ 944 | SARAJEVO 11.12.2014. | CIJENA 3 KM

RODITELJSKA NEPAŽNJA
Nasilje nad djecom

Od početka ove godine u Bosni i Hercegovini ubijeno je četvero djece, od novorođenčeta do četverogodišnjeg dječaka iz Hadžića, kojeg su mjesecima prije smrti brutalno zlostavljali najbliži članovi porodice

NE OKREĆI SE, SINE!

UPOZORENJE KOJE VRIŠTI I OPOMINJE
Četverogodišnji SMAJO ČESIR podlegao je od povreda koje su mu nanijeli očuh i majka

www.slobodna-bosna.ba

ISSN 0304-5436 PERIODIKUM IZ OBLASTI JAVNE OPINJONARSTVA

www.startbih.info

start

JEDAN DAN NA STOČNOJ PIJACI

Ovdje nema slučaja

Stočna pijaca u prigradskom sarajevskom naselju Dobroševići spada među najveće u ovom dijelu BiH, pa ne čudi da okuplja trgovce i kupce iz raznih krajeva, prodavce od Dobruna do Bugojna, a kupce čak iz Makarske. Prodaju se sve vrste stoke. Na dan naše posjete ponuda i potražnja i nije baš najbolja - vrijeme je loše, a ni plate i penzije još nisu bile. Ali zato zanimljivih priča ne nedostaje

PIŠE: Zdravko Čupović zdravko@startbih.info

Nekoliko sati prije sva-
nuća ulicama u pri-
gradskom sarajevskom
naselju Dobroševići tutnje ka-
mioni i kombiji iz svih prava-
ca. Iako se po registarskim ta-
blicama to ne može zaključiti,
pristižu iz svih krajeva Bosne
i Hercegovine. Kao i svake sri-
jede do sada, u pitanju je pijač-
ni stočni dan.

TRIKOVI

Stoka je gladna, omiljena je uzrečica prodavaca koju uporno ponavljaju svakom potencijalno kupcu bez obzira da li prodaju krupnu ili sitnu stoku.

- Mi to govorimo zato što je to dobro za kupca jer to znači da ima više mesa iako prodavači, naravno, dobro najedu i napiju stoku prije dolaska da bude teža. Ukoliko krava više ne može biti steona to joj naravno umanjuje cijenu pa se u tim situacijama pored nje veže i tele da izgleda kao njeno. Prodavci imaju i svoje ljude koji pomažu u dizanju cijene - otkrio nam je sitne trgovačke tajne jedan od iskusnijih prodavaca na pijaci.

ŽIVOTINJSKO CARSTVO

Nakon zauzimanja što boljeg parking mjesta, živi tovar napušta prikolice i privezuje se za postavljenu ogradu. Rika odjekuje nadaleko, puno prije svitanja. Dok uznemirena privezana goveda pokušavaju da se smire, na drugom kraju pijace tiho u oboje stiže stoka sitnijeg zuba. Ovce, koze, jarci i poneko janje zbunjeno se pribijaju jedni uz druge, da li zbog zime ili osjećaja sigurnosti

čajnih prolaznika

foto: Nevluđin Mekić

teško je reći. Iako uzrastom najmanji, bez imalo stida veliku galamu pravi perad na bočnom dijelu pijace, koja inače zauzima površinu kao otprilike pola fudbalskog terena. Nagurane u iste željezne kaveze razaznajemo patke, morke, kokoške, ćurke... Na skoro svakom kavezu stoji privezan pijetao, kao nekrunisani kralj pijačnih kljunova. Koji metar dalje, omanje kaveze dijele ćurke i pauni, dok se pored njih u kartonskoj kutiji šćućurilo

nekoliko zečeva.

- Crnokrilni paunovi i fazani u paru idu do 150 maraka, ćurke u paru idu po 70-80, a zečevi po 20 maraka. Ide posao dobro - govori nam Ramiz Murtić, redovni prodavač na ovoj pijaci.

Sa svitanjem, pristižu i kupci, a najveća se gužva stvara u dijelu gdje se prodaje krupna stoka. Ubrzo počinje i dobro poznata igra natezanja oko cijene, a trgovačkog iskustva ne manjka ni kupcima ni prodavcima.

Izeta Palo: Mjerka usamljenu kozu

- **Tri i po i evo ruke** - nudi po kilogramu sredovječni kupac za kravu, dok prodavac nezainteresovano odbacuje glavom ponudu jer ne želi ni da razgovora ispod 3,7 maraka.

Ubrzo se u cjenjkanje uključuju i drugi iz okupljene mase. I dok jedni pokušavaju *nenametljivo* oboriti cijenu, drugi je *nenametljivo* pokušavaju zadržati. Jasno je da ovdje nema slučajnih prolaznika. Svi su sa zadatkom na nečijoj strani. Nakon petominutnog natezanja, uspijevaju se naći na 3,6 KM. Bar je tako izgledalo, jer u trenutku dok ruka ruci ide da se zaključi posao, neposredno pred sami stisak, i kupac i prodavac pokušavaju promijeniti dogovorenu cijenu. Izgleda da ipak niko nikoga nije prevario pa se posao sklapa uz zadovoljno trljanje ruku svih učesnika u *pregovaračkom procesu*. Baš kao što je običaj, po okončanju posla malo se i zalilo - krava se pomokrila i tako nakratko oko sebe rastjerala i bivše i buduće vlasnike.

NIŠTA BEZ PIPANJA

Pomalo iznenađujuće, posao se ovdje

Nekrunisani kralj pijačnih kljunova

brzo završava jer već oko 10 sati ujutru pijaca se počinje prazniti.

- **Telad su od 6,5 do 7,5 maraka. Manja su skuplja.** Jalove krave koje se ne mužu kreću se oko 3,5 marke. Uglavnom se prodaju bosanske buše i simentalke, koje su malo skuplje. Bikovi su 4,5 marke -

upoznaje nas sa cijenama Đorđe

Đorđević, iz Foče, kojem čini se dobro ide s obzirom da su njegovi *modeli* kupcima vrlo zanimljivi pošto ih mnogi pipaju po rebrima čak i dok nakratko razgovaramo.

- **Pipaju svi da vide koliko je debela na rebrima.** Ako je debela onda valja i bolja je cijena. Prodaja ide dobro. Cjenkanje je sastavni dio ovoga. Nešto se prodaje na kilu, a nešto ide ovako *snoga*. *Đuture*. Mesari uzimaju na vagu, dok neki kupci hoće *đuture* - nastavlja Đorđe, koji potom dodaje da stoka na pi-

jaci ima pasoše, dokaze o porijeklu, starosti i zdravstvenom stanju.

Da svaka roba ima svoga kupca potvrđuje se ovdje na stočnoj pijaci jer je do kraja dana malo od par desetina goveda ostalo neispijano.

Rasim Delić, jedne srijede je u Sarajevu, a druge u Bijeljini

Dorđe Đorđević (lijevo) upravo pogodio posao

Među gorostasima pažnju privlači i jarac sa rogovima od pola metra. Neustrašivo pozira među znatno krupnijim bikovima kao da je i njemu stalo da baš taj dan promijeni domaćina.

A to mu je vrlo brzo moglo poći za rukom s obzirom da ga je jedan stariji par potencijalnih kupaca ozbiljno uzeo u razmatranje. - **Ne može ispod 400 maraka. Ima u njemu sedamdeset kila mesa i brezovan je** - poručuje prodavac, a cijena ipak koleba ove vruće kupce.

- **Brezovan znači da ne smrdi na prčevinu** jer kada nisu kastrirani imaju neugodan miris - šaljivo nam i slikovito pojašnjava susjedni prodavac.

Za razliku od ponosnog jarca - kastrata, prekoputa potpuno usamljeno i tužno stoji mazga odavno zrela za penziju za koju se traži 200 maraka. Ali, osim naše, ona ne privlači ničiju pažnju.

U međuvremenu, posao dosta dobro ide uigranoj i snažnoj mladoj ekipi trgovaca iz Lješeva, kojima je dobar pazarni dan evidentno popravio raspoloženje pa sa dozom humora komentarišu sve oko sebe.

- **Bikovi su 4,5, a krave 3-4 marke. Roba najbolje ide kada se daje na veresiju. Išlo bi puno bolje da nema uvoza jer nas uvezeno zaleđeno meso uništava. Moja štala ima kapacitet 100 goveda, a faktički je prazna. Jedne srijede sam inače u**

Sarajevu, a druge u Bijeljini na pijaci - kazuje nam malo u šali, a malo u zbilji, **Rasim Delić.**

VOLOVI POKVARILI VAGU

Zainteresovanih ima i oko pijačnih torova mada malo više gledaju nego kupuju, iako je ponuda solidna.

- **Loš sam političar, a još gori trgovac** - već nam na prilasku šaljivo dobacuje **Zijad Begić Zika**, iz Visokog, jedan od poznatijih trgovaca ovdje. On prodaje ovce. Cijena im je od 220 do 250 maraka, a prodaja kaže ide *onako*.

Pažnju nam privlači vremešna nana **Izeta Palo**, iza koje su čak 82 ljeta. Već dugo

Letite za Dubai sa flydubai i nastavite putovanje do Dohe, Džede, Kuvajta i Medine.

Od decembra, sa flydubaijem letite direktno iz Sarajeva za Dubai i dalje do željenih destinacija. Sa flydubaijem putujete u zemlje Zaljeva i posjetite Dohu, Džedu, Kuvajt i Medinu.

Nazovite **flydubai** na **033 295 212** i rezervišite svoj let već danas.

flydubai

do mjesta gdje želite biti.

KUPCI DOLAZE I IZ MAKARSKE

Stočna pijaca u Sarajevu spada među najveće u ovom dijelu BiH, pa ne čudi da okuplja trgovce i kupce iz raznih krajeva.

- Prodavaca ima od Dobruna do Bugojna, a kupaca ima čak i iz Makarske. Mesare su najveći kupci, a najviše kupuje Maksumić. Prodaje se sva vrsta stoke, ali danas nije baš najbolja ponuda jer je loše vrijeme, a plate i penzije još nisu bile. Stoka mora imati ušne markice i ispunjavati još neke druge uslove. Mi naplaćujemo ulaz i vezove, a procedura je ista i za stare i za nove prodavce. Bude nekada i problema kada neko obara cijenu drugim prodavcima - kaže Emin Rahimić, šef pijace ZZ Sarajevsko polje, Stup.

Loš sam političar, a još gori trgovac - šaljivo dobacuje Zijad Begić Zika, iz Visokog, jedan od poznatijih trgovaca ovdje

mjerka usamljenu kozu, a čim smo prišli upitala nas je da li bismo je mi kupili, baš kao da traži potvrdu da je dobro izabrala. Prodavac traži 230 maraka, to je izvan naninog budžeta, ali nakon razgovora sa nama cijena za nanu pada na 200 pa se posao nešto kasnije uspio i sklopiti.

domaćim voćem.

Najveća pijačna senzacije se, međutim, desila sredinom novembra.

- Pretprošle srijede su dovezena tri vola iz Berkovića, koji su inače izvlačili balvane iz šume. Tolike volove ovdje niko nije vidio. Pijačna vaga mjeri do 1.500 kila,

bez ikakve sumnje jako teškom poslu, nema previše kukanja ni među kupcima ni prodavcima mada im naravno smetaju mnoge stvari - od ilegalnog uvoza do policije koja ih često kažnjava zbog prljavih kamiona koje je praktično nemoguće očistiti jer u blizini ne postoji autopraonica.

Već oko pola 11, pijačni dan se polako završava, a stoka tovari u kamione. Za one koji nemaju obezbijeđen prevoz, kupljena grla dostavljaju prodavci. Prema našim procjenama, u tih nekoliko sati oko polovine dovezene stoke je promijenilo vlasnika. Sljedeće srijede opet ide sve iz početka. ●

Emin Rahimić

Uobičajeno cjenkanje i opipavanje s vremena na vrijeme, prekidaju razmahana goveda na putu do centralne vage na početku pijace. Onda nastupa pravi stampedo i spašavanje živih glave.

- Bilo je slučajeva da se otkine krava ili bik pa nastane ludnica na pijaci. Jednom je nekog starijeg čovjeka oborila krava ili bik, ali bez većih posljedica. Prošli put je prilikom istovara konj slomio nogu - govori nam Vahdeta Selimović koja pijačnu ponudu obogaćuje

ali njih nisu mogli izvagati. Imali su više od toga. To je bio spektakl za cijelu pijacu. Prodali su se ćuture jer se nisu mogli izvagati - kaže Selimović.

Pored voća i povrća, na pijaci se nalaze i štandovi sa raznom drugom robom, od prehrambenih proizvoda do autodijelova, a umjesto neugodnih mirisa, kojih vjerovatno zbog zime nije bilo u mjeri u kojoj smo očekivali, u zraku dominira miris pečenja.

Uprkos velikoj hladnoći, blatu i

pankreatin
Mezym®

Osjećate težinu hrane u stomaku?

Za **lakše** varenje

tu je **Mezym®**!

BERLIN-CHEMIE
MENARINI

U apotekama bez ljekarskog recepta!

Prije upotrebe pažljivo pročitati uputstvo o lijeku. Za obavijesti o indikacijama, mjerama opreza i neželjenim efektima posavjetujte se sa ljekarom ili farmaceutom.

Zimski salon knjige u Sarajevu

NOVA IZDANJA I POPUSTI 20-70 %

U Sarajevu je otvoren 10. Zimski salon knjige, koji organizuje Trgovačko-knjižarsko društvo Šahinpašić. Na 60 štandova predstavljeni su većinom izdavači iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske i Crne Gore.

Povodom desete godišnjice organizovanja Salona, izlagači su posjetiocima ponudili razna sniženja svojih izdanja – od 20 do 70 posto, kao i brojne nove naslove, kako bi bio ostvaren jedan od osnovnih ciljeva Salona, a to je približiti knjigu publici. Salon se održava u prostoru galerije Collegium Artisticum, a bit će otvoren svaki dan od 10.00 do 19.00 sati do 24. decembra. Ulaz je slobodan.

Podrška Općine Centar Sarajevo

OSNOVCI BESPLATNO U NARODNO POZORIŠTE

Tokom decembra nastavljena je uspješna saradnja Općine Centar Sarajevo sa Narodnim pozorištem i zahvaljujući finansijskoj podršci općine učenici osnovnih škola besplatno posjećuju pozorišne predstave. U okviru ovog projekta, za decembar su planirane četiri predstave za 665 učenika.

ka starijih razreda iz devet osnovnih škola sa područja središnje sarajevske općine i njihovih nastavnika, saopćeno je iz Općine Centar. Za realizaciju ovog projekta Općina je izdvojila iz svog budžeta za 2014. godinu 8.000 KM. Tokom novembra u Narodnom pozorištu 576 učenika i nastavnika je pogledalo predstave *Palčica*, *Tartif* i *Mare Nostrum*.

U mostarskoj galeriji Aluminij

PRIČE IZ STAROG I NOVOG ZAVJETA

Mostarska Galerija Aluminij najavila je kako će 18. decembra u njenom prostoru galeriji biti otvorena zajednička umjetnička izložba mostarskih akademskih slikarica **Andree Šunjić-Bernadić** i **Marijane Ravlić Filipović**, pod nazivom *Božićna izložba – priče iz Starog i Novog zavjeta*.

Riječ je o ukupno dvanaest radova većih dimenzija, sakralne tematike, koji su nastajali za trajanja njihova poslijediplomskog studija *Ars Sacra*. Umjetnice su rođene u Mostaru, Andrea 1984, a Marijana 1986. godine. Obje su magistrirale slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta

u Mostaru, u klasi prof. **Antuna Borisa Švaljeka**, a trenutačno su na poslijediplomskom studiju *Ars Sacra* iste akademije, pod stručnim vodstvom mentora prof. **Ante Kajinića**.

PREPORUKA

AIDA BUKVA, GLUMICA

Film: Toplo bih preporučila *Stalker*, **Andreja**

Tarkovskog. Opojno iskustvo tri čovjeka koji odlaze u Zonu, fenomen prirode, zabranjeni teritorij u kojem ne vladaju zakoni fizike. Zona je metafora duše. To je putovanje u podsvijest da bi se istražile dubine svoje duše, zatim suočavanje sa strahovima i traganje za imperativima svetosti.

Knjiga: Školice, Hulio Kortesar. Kulturni roman argentinskog pisca koji je u svoje vrijeme bio atomska bomba na literarnoj sceni. To je kontranova, zbir mnogih želja i stradanja. Logiku romana svaki čitalac doživljava svojim senzibilitetom.

CD: Bachov Dobro uštimani klavir. Klasika je klasika, a ovo je bijeg u neke pastore...

Predstava: Radnja na uglu u izvedbi ansambla Kamernog teatra 55, romantična je komedija smještena u vrijeme recesije. Publika ju je ocijenila kao lagani, nedjeljni, romantični film.

romantični film.

Web-strana: Preporučujem *Peščanik* i njegovo brdo užasno relevantnih tekstova. Poslije čitanja postavljate sami neka nova pitanja.

Prema izboru FNE i Europa Cinemas

MEETING POINT KINO MJESeca

Svakog mjeseca Film New Europe, u saradnji sa Europa Cinemas, odaje priznanje za *izvršnost u radu* jednom od evropskih kina, a titula najboljeg kina ovog mjeseca pripala je Meeting Pointu. Između ostalog, FNE navodi da je Meeting Point kulturno sarajevsko kino te da predstavlja najznačajnije arthouse kino u BiH, sa glavnim ciljem promocije filmske kulture uz selekciju kvalitetnog programa.

Serijom intervjua sa vodećim ljudima kina, na svom portalu FNE nastoji dati uvid u sve izazove sa kojima se susreću kina i na taj način ponuditi platformu za razmjenu ideja.

*Sretan Božić
i nova 2015. godina!*

HT ERONET

Ukleta vinčesterka

Mnogo je mjesta u svijetu za koje se vežu zastrašujuće priče, od onih o napuštenim kućama iz kojih se čuje plač, dvorcima po kojima hodaju „izgubljene duše“ i u kojima se dešavaju neke čudne stvari, o ostrvima i gradovima koji su napušteni dugi niz godina... Na listi 10 naj našli su se oni za koje kažu da su najstrašniji od strašnih - provjerite zašto

1. GROBNICA - KATAKOMBE KAPUCINERA

U talijanskom gradu Palermu, na Siciliji, nalaze se katakombe kapucinera (Catacombe dei Cappuccini). Radi se o svojevrsnoj 'kolekciji ljudi' – muzeju prepunom mumija okruženih raznim predmetima i odjevenih prema tadašnjim trendovima.

Bizarni muzej mumija započeo je svoj život kad su kaluđeri, koji su 1599. živjeli iznad katakombi, otkrili novi način mumificiranja pa su počeli tu metodu koristiti na svojim pokopnicima. Ubrzo je to postala moda, pa su se i obližnji plemići poželjeli naći u podzemnim grobnicama. Poznata je priča o Rosaliji Lombardo, djevojčici koja je 1918. godine rođena u Palermu. Umrula je od pneumonije dvije godine poslije. Njen otac, general Lombardo, zamolio je poznatog balzamitelja Alfreda Salafiju da sačuva njeno tijelo. Ono je bilo i jedno od posljednjih tijela postavljenih u katakombe kapucinera.

2. OSTRVO LUTAKA

Mnogima je Ostrvo lutaka (Isla de las Munecas) sigurno već poznato. Radi se o ostrvcetu usred močvarnog područja Mexico Cityja, na kojem je 50 godina živio starac koji je skupljao lutke i vješao ih gdje god je mogao.

Bizarni hobi Dona Juliana Santane Barrere navodno je potaknulo utapanje djevojčice, a posebni stravični detalj cijele priče je da se i on sam na kraju utopio u istom kanalu. Lutke su i nakon njegove smrti ostale na istom mjestu.

3. NAPUŠTENI OTOK GUNKANJIMA

Otok Hashima (Gunkanjima) ili Otok bojni brod je danas dio japanskog grada Nagasakija, a međunarodni interes je stekao zbog dokumentarnog filma o stanju zgrada u kojima niko nije živio posljednjih 35 godina te poslužio kao inspiracija za jazbinu glavnog negativca u filmu o Jamesu Bondu – 'Skyfall'.

Otok Gunkanjima je dobio ime zbog svog izgleda, no na ovoj se listi našao zahvaljujući činjenici da je jednom bio naseljen sa više od 5000 stanovnika, imao škole, bolnice, igrališta, rudare koji su kopali uglj, a zatim je služio kao logor za korejske zarobljenike, nakon čega je upotpunosti napušten.

4. GRAD DUHOVA PRYPIAT

U pitanju je ukrajinski grad koji je bio osnovan 1970. za radnike nuklearne elektrane, a napušten 1986. nakon černobilske katastrofe. Grad u kojem je nekada živjelo oko 50.000 ljudi danas je potpuno prazan, tih i još uvijek pomalo radioaktiv. Jedan od poznatijih detalja napuštenog grada je veliki kotač u zabavnom parku čija se sjedišta još uvijek ljuljaju i škripe na vjetru i pri tome se sve dodatno čini još strašnjim.

5. ZABAVNI PARK TAKAKONUMA

Japanski zabavni park Takakonuma u Hobari otvoren je 1973, zatvorili su ga dvije godine kasnije, pa ponovno otvorili 1986. Nakon konačnog zatvaranja 1999. ostao je do današnjeg dana napušten. Zabavni park pun je hrđe, dok metal raznih naprava cvili skriven gustom maglom. Takakonuma se nalazi samo desetak kilometara od Fukushime – nuklearne elektrane koja je prije nekoliko godina doživjela katastrofu.

6. ODMARALIŠTE SAN ZHI

San Zhi izgleda kao zračna luka za vanzemaljce, a ne odmaralište - sve zgrade izgledaju kao leteći tanjuri!

Ovo 'odmaralište' nalazi se blizu Taipeija, na Tajvanu, a bilo je zamišljeno isključivo za zabavu bogataša. Osamdesetih su radovi bili vrlo intenzivni, ali su ubrzo stali zbog misterioznih nesreća koje su se dešavale tokom gradnje. Još danas 90 bizarnih struktura krase napušteno odmaralište – i čeka svoje vanzemaljce

7. RUDNIK UGLJA SHIME

Za ljubitelje horora ili fantastičnih svjetova u kojima čarobnjaci žive u udaljenim tornjevima, zatvoreni japanski rudnik uglja Shime, u Fukuoki, prava je stvar. Lociran je usred modernog grada i vjerovatno nije mjesto koje po noći privlači puno ljudi.

Iako se uvijek priča kako je svaki centimetar nekretnosti iskorišten i cijenjen u Japanu, ovaj rudnik, čini se, niko ne želi.

9. PAKLENA BOLNICA

Kad britanska bolnica, odnosno ludnica kao što je Hellingly, u imenu ima riječ 'hell' (pakao), odmah znate da se cijela stvar ne može dobro završiti. Danas je ta institucija zatvorena i napuštena, no kao u svakoj dobroj horor-priči još uvijek ima sva obilježja ludnice u kojoj su se događale loše stvari – vlastitu malu željeznicu, vodeni toranj i mnogobrojne odjele.

8. TAJNI METRO RUSKE VLADE

Kažu da u Moskvi, uporedo s aktivnom podzemnom željeznicom, postoji i tajna podzemna željeznica. Naravno, ne postoji službena potvrda da je ista takvo ikad sagrađeno, ali... Kažu da je ona puno veća od redovne, a navodno vozi i do Kremlja te nekih tajnih podzemnih postrojenja. S obzirom na to da je normalna podzemna željeznica na nekim mjestima čak 84 metra pod zemljom, prilično je teško povjerovati da postoji ista ispod te dubine, no možda su se njeni arhitekti baš tome i nadali!?

10. KUĆA – REZIDENCIJA WINCHESTER

U San Joseu, u Kaliforniji, SAD, postoji kuća koja ima 160 soba, tajne prolaze, prolaze koji ne vode nikamo, a njena vlasnica Sarah Winchester bila je udovica izumitelja jedne od najpoznatijih pušaka u SAD-u. Gospođa Winchester gradila je ovaj veličanstveni dom sve do svoje smrti, punih 38 godina. Zašto?

Prema popularnoj legendi, udovici je neki mistik rekao kako joj je dom pun duhova ljudi koje je ubila puška koju je izmislio njen suprug, te da je jedini način da im udovolji neprekidna gradnja. Tako je i bilo, radovi na ogromnoj kući stali su tek kad je ona umrla.

IZUMI (II)

Princ Albert smislio Veliku svjetsku izložbu

Od onih najznačajnijih koji su promijenili čovječanstvo pa sve do naizgled besmislenih, svi izumi predstavljaju fascinantni komad istorije - zapanjujuće priče i naizgled slučajne događaje koji govore o ljudskoj radoznalosti i genijalnosti. Naš feljton vodit će vas kroz svijet zanimljivosti vezanih za izume, od daleke prošlosti do ove nama bliske sadašnjosti, ali i onoga što će tek doći. Uostalom, kakav bi svijet danas bio da nije bilo čudesnih pronalazaka i njihovih tvoraca

Svjetska izložba je naziv manifestacije koja se održava kao sajam ili izložba od sredine 19. vijeka pa do danas. Tom manifestacijom upravlja posebno tijelo pod nazivom Ured za međunarodne izložbe (kraće BIE, što je kratica za *Bureau International des Expositions*). Sjedište BIE je u Parizu i danas ima 168 država članica. Uobičajeni naziv za Svjetske izložbe je EXPO, iako taj naziv nerijetko koriste i razne druge izložbe tematskog tipa, koje nisu pod patronatom BIE-a, te ne nose naziv Svjetske izložbe.

BIE trenutno uređuje četiri vrste izložbe ili „Expos“: World Expos, Međunarodni specijalizirani Expos, hortikultura izložba i Triennale di Milano. Svaki iz svoje oblasti ima za cilj edukaciju javnosti, prezentaciju inovacija, promoviranje napretka i omogućavanje dijaloga i razmjene iskustava. Oni su izvanredan način da dopru do široke publi-

Kristalna palača izgrađena je za održavanje Velike izložbe u Londonu 1851. godine. 40 metara visok paviljon koji je osmislio vrtlar Joseph Paxton podignuta je u rekordnom roku, za samo četiri mjeseca, bilo je angažovano ukupno 5000 radnika. U njoj je izloženo nekoliko hiljada izložaka iz cijelog svijeta

ke i mjesto susreta stručnjaka, civilnog društva i političkih predstavnika sa jedinstvenom porukom da svi mogu raditi zajedno. Današnje Svjetske izložbe, u odnosu na one nekadašnje, nisu isključivo posvećene

predstavljanju industrijskog napretka i pokazivanju nacionalnog prestiža. One su postale platforme za diskusije u cilju pronalazjenja rješenja univerzalnih izazova našeg vremena, kao što je to naprimjer urbanizma na Shanghai Expo 2010. ili ishrane koji se planira za Expo Milan 2015. godine. Održavaju se svakih pet godina i traju šest mjeseci.

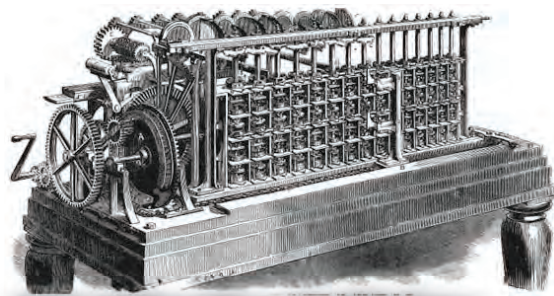
LUDI IZUMI IZ PROŠLOSTI

Brz razvoj tehnologije donio je i detektor laži, semafor, žvakaću gumu i pencilin. Prvi televizijski sistem koji je radio na struju prikazan je 1929. godine. Tridesete su nam donijele helikopter, kesice čaja i prvu fotokopir mašinu. Međutim, pored onih važnih dostignuća koja su promijenila svijet, postojali su i oni zabavni, ponekad i smiješni izumi koje je svijet zaboravio. Fotografije ovih izuma danas možemo pronaći u Holandskom nacionalnom arhivu. Neke od njih možete pogledati i na stranicama našeg magazina.

PRVI PUT U PRIVATNOM TOALETU

Ostavština Svjetskih izložbi u više od 160 godina njihovog održavanja, između ostalog, uključuje: Eiffelov toranj u Parizu, Atomium u Briselu, prvi metro u Budimpešti, izum televizije i mnoge druge. U jugozapadnom dijelu londonskog Hyde Parka 1. maja 1851 godine otvorena je Velika svjetska izložba, prva takva u svijetu, čiji je idejni začetnik bio princ Albert, suprug kraljice Viktorije. Industrijalizacija je tokom prve polovice 19. vijeka već uveliko uzela maha u svim krajevima zemlje, a sredinom vijeka doživljavala je pravi procvat. Britanija nije imala razloga ne pohvaliti se, smatrao je princ Albert upuštajući se u ovaj za to doba neviđeni projekt. Smatrao je da je sada prava prilika da Velika Britanija pokaže svijetu šta zna i šta može, te koliko je snažna u industrijskom pogledu. Bila je tada vodeća sila u svijetu.

Od Kristalne palače, napravljene upravo za održavanje izložbe, impresivne staklene građevine kakvu svijet dotad još nije vidio – pa

Diferencijalna mašina- mehanički računar specijalne namjene, dizajniran za tabeliranje polinomnih funkcija, predstavljena je 1855. godine na Svjetskoj izložbi u Parizu. Osvojila je zlatnu medalju.

Pokrivač za lice, Kanada 1939.

Revolver sa ugrađenom kamerom, SAD 1938.

Ko će bolje: Ako je londonski obrtnik mogao proizvesti lovački nož s 80 oštrica (slika lijevo), pariski izumitelj je napravio 10 stopa visok rezervoar koji je mogao zakuhati 2.000 šoljica kafe za sat vremena

Prijenosni radio šešir, SAD 1931.

Motocikl sa jednim točkom, Njemačka 1925.

Pijano za nepokretne, Velika Britanija 1935.

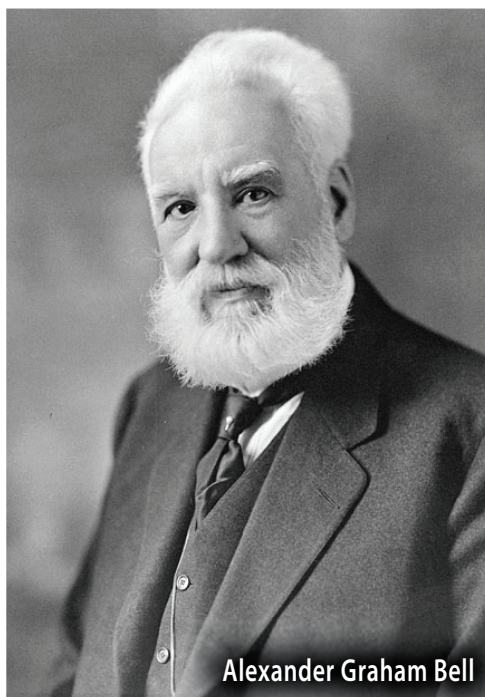
Rani GPS, 1932.

Kupaći kostim od drveta, SAD 1929.

do samih izložaka koji su pristigli u London iz cijelog svijeta, Velika izložba bila je pravo svjetsko čudo kojem su se svi divili. Trajala je šest mjeseci.

Po prvi put je javnost imala priliku da na jednom mjestu vidi impresivne mašine ili pak proizvode primijenjene umjetnosti i praktične predmete iz cijelog, mnogima tada još uvijek nedostižnog i dalekog, svijeta. Inovacije su se vidjele i u samoj logistici i organizaciji izložbe, pa su tako tokom Velike izložbe po prvi put posjetioci mogli za samo jedan peni dobiti pristup privatnom toaletu – nešto što je dotad bilo nezamislivo na javnim mjestima – a Kristalna palača imala je i svoju vlastitu policijsku stanicu i ured za izgubljene predmete. Za Veliku Britaniju izložba je predstavljala prekretnicu koja se može opisati kao zlatni period ovog doba. Ova izložba pokrenula je trend organizovanja velikih svjetskih izložbi koje su se od tada počele redovito održavati

Alexander Graham Bell

svakih nekoliko godina.

PAVILJON SA MARIHUANOM

Po službenim izvještajima, Svjetsku izložbu u Parizu, koja se održala četiri godine poslije ove londonske, posjetilo je 5.162.330 posjetitelja, od toga je 4,2 miliona posjetilo industrijsku izložbu, a 0,9 miliona umjetnički dio priredbe (*Beaux Arts exposition*). Izložba pod nazivom *Exposition Universelle des produits de l'Agriculture, de l'Industrie et des Beaux-Arts de Paris 1855*.

Nagrade

održana je na površini od 16 hektara sa 34 zemlje učesnice. Zbog same priredbe, Napoleon III naredio je da se napravi sistem klasificiranja najboljih francuskih vina (zapravo samo vina iz Bordeauxa), što je na kraju dovelo do značajnog zakona o klasifikaciji Bordoških vina iz 1855. Ova izložba u odnosu na onu londonsku bila je superiorna u jednom: u likovnoj umjetnosti. Prva Svjetska izložba u Sjedinjenim Američkim Državama održana je 1876. u gradu Filadelfiji, Pensilvanija, u povodu 100. godišnjice potpisivanja Američke deklaracije o nezavisnosti.

Službeni naziv ove priredbe bio je *Međunarodna izložba umjetnosti i proizvoda zemlje i rudarstva* (*International Exhibition of Arts, Manufactures and Products of the Soil and Mine*). Ova izložba trebala je prikazati svijetu dostignuća novonastale zemlje Amerike. Izložbu je posjetilo 10 miliona posjetitelja, što je tada bilo ravno 20% stanovništva Sjedinjenih Američkih Država.

Za potrebe izložbe podignuto je 200 paviljona na prostorima sajma. Kao velike tehnološke atrakcije, na izložbi su prezentirane parne mašine *Corliss Steam Engine*. Pensilvanijske željeznice pokazale su parnu lokomotivu *John Bull*, tehnološko čudo od brzine i snage. Na izložbi su izloženi i proizvodi masovne potrošnje: telefon Alexandera Grahama Bella, pisaca mašina firme *Remington*, kečap firme *Heinz*, prethodnica električnog osvjetljenja firme *Wallace-Farmer Electric Dynamo*, *Hires Root Beer* - osvježavajući bezalkoholni napitak (preteča koka-kole). Zanimljivo je da je za vrijeme izložbe turska delegacija po prvi put izložila marihuanu u Sjedinjenim Američkim Državama i to je bio jedan od najposjećenijih paviljona. Tada su izloženi i desna ruka i torzo budućeg Kipa Slobode, a njega su posjetioci mogli vidjeti uz plaćanje

dodatne ulaznice od 50 centi.

UKRADENI IZUMI

U doba prve industrijske revolucije pojavili su se mnogi važni izumi koji se i danas koriste. Amerikanac Benjamin Franklin izumio je 1752. gromobran, djelotvornu zaštitu objekata od udara groma.

Englez Sir Humphry Davy načinio je 1815. Davyevu svjetiljku koju su koristili rudari. Time je znatno smanjen broj nesreća u rudnicima. Slijepi francuski učitelj Louis Braille izumio je 1829.

Međunarodna izložba umjetnosti i proizvoda zemlje i rudarstva u Filadelfiji

pismo za slijepce, poznatije kao Brailleovo pismo: slova, brojevi i drugi znakovi na papiru označavaju se posebnim rasporedom ispupčenih tačkica.

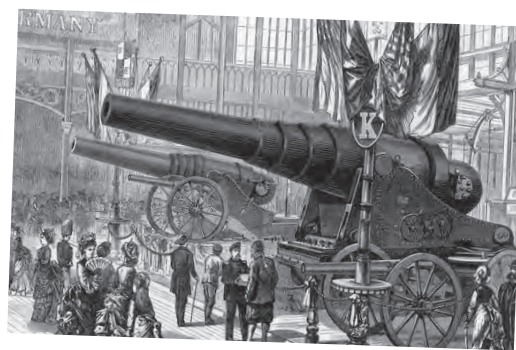
Amerikanac Samuel Morse izumio je 1837. telegraf i posebnu abecedu nazvanu Morseova abeceda, koja se sastojala od dugih i kratkih signala za prenošenje poruka na velike udaljenosti.

Godine 1858. položen je prvi podmorski telegrafski kabel između Amerika i Europe. Amerikanac Charles Goodyear 1839. godine otkrio je vulkanizaciju, tj. način za dobivanje gume iz kaučuka, a sljedeće godine zalijepljena je na pismo prva poštanska marka na svijetu. Ideju je dao Slovenac Lovrenc Košir, a proveo ju je Englez Rowland Hill. Godine 1854. pojavio se prvi bicikl sa pedalama.

Međutim, mnogo je priča koje govore kako su neki pronalasci, koji su promijenili svijet, pripisani pogrešnim ljudima, te da za to postoje dokazi i istorijske činjenice. Bell, Edison, braća Wright i drugi proslavili su se tuđim izumima, kažu. U prošlosti se takođe „ratovalo“ na sudovima, patente

BOSNA I HERCEGOVINA NA SVJETSKIM IZLOŽBAMA

Bosna i Hercegovina je po prvi put samostalno nastupala na Svjetskoj izložbi u Budimpešti, 21. aprila 1896. godine. Organizovanoj u spomen hiljadugodišnjice Ugarske države i trajala je do decembra 1896. godine. Na prostoru od 520.000 kvadratnih metara bilo je smješteno 230 paviljona izgrađenih u raznim historijskim stilovima. Na izložbi su učestvovala ukupno 24.174 izlagača, od čega 500 iz Bosne i Hercegovine. Bosanskohercegovački izložbeni prostor od 7.200 kvadrata činili su paviljoni: industrije, šumarstva, Bosanska kuća sa tkaonicom beza i ćilima, Bosanska kafana i Paviljon Bosanskohercegovačkih državnih željeznica. Najznačajniji paviljon bio je Paviljon industrije. U desnom dijelu ovog paviljona bila je smještena domaća industrija (radinost), umjetnički zanati, vez, posuđe, nakit, rezbarstvo, graditeljstvo te Zemaljska štamparija. Uspjeh bosanskohercegovačkog paviljona vidio se i u tome kako su brojni novinari koji su izvještavali s ove izložbe bh. paviljone spominjali kao one koji su svojom ekscentričnom pojavom predstavljali pravo osvježanje, pa su time i izazivali veliku pozornost posjetilaca. Međunarodne izložbe bile su idealna prilika da se pokažu ljepota i zanimljivosti Bosne i Hercegovine, ali i prilika da austrougarska uprava pokaže napredak i uspjehe ostvarene u svim oblastima života i upozna svijet sa njenom „misijom“ širenja evropske kulture i načina života u našoj državi. Neke od ovih manifestacija odigrale su važnu ulogu u približavanju Bosne i Hercegovine svijetu, posebno nastupi na već spomenutoj izložbi u Budimpešti (1896), zatim nastupi u Briselu (1897), Beču (1898) i Parizu (1900).

Ali istorijske činjenice kažu da je Louis Florence (Luž Florens), francuski naučnik koji je živio u Brazilu, koristio prvi fotoaparat čak šest godina prije Daguerrea. Čak je imao i riješen problem fiksiranja slika, problem koji je Daguerrea mučio godinama. Florence je svoje slike nazvao fotografijama, ali kako nisu viđene u Evropi, nisu ni privukle pažnju javnosti. Zbog toga su prvi snimci, poznati kao „dagerotipije“, ušli u istoriju i proglašeni prvim fotografijama, a Daguerre prvim fotografom na svijetu.

Nastavak u sljedećem broju ●

Oglasni sadržaj:
033/710-341
Kontakt telefon:
090-228-840
E-mail:
info@oglasi-a-z.com

JOSIPKO, BR. 101A - BEOGRAD - DUBOVIĆI - CIGLA I ŽELJEZO

Oglasi A-Z

HYPGROUP
ALFA ADRIA

UTORKOM U PRODAJI

Informacije: 062 172 902

Predstavljeni su: noviji modeli, bolji uslovi, mogućnosti iznosa, i povoljnije akcije i usluge. Broj 3 je u ovoj sekciji samo.

Mob. 06036645663787

AGENCIJA ZA NEKRETNOSTI KARTEL REALTY
POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI - POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI - POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI

Kontakt telefoni:
091-277-099 / 091-277-099

TERRA EURO
POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI - POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI - POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI

REAL COMERC
POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI - POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI - POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI

BESPLATNI MALI OGLASI

Objavite svoje oglase na slijedećim adresama:

SMS poruka:
Iskustni rijeci OGLAS, nazivak, broj telefona oglašivača na broju:
091/510-101 / 091-106 / 091/510-106 / 091-106

E-mail:
091/510-101 / 091-106 / 091/510-106 / 091-106

Telekom RS **094 523 246**
BH Telecom **092 293 034**
HT Mostar **094 880 704**

1,30 KM po pozivu + PDV
1,25 KM po pozivu + PDV
1 KM / po pozivu + PDV

033/710 341, 033/710 342

OSVRĆEMO SE MI, VJERUJ, NIJE MI LAKO

Teže razbiti predrasudu nego atom

Govorio je Ferdo da kad imaš pare ljudi te drugačije gledaju, čak i ako dobro znaju otkuda te pare potječu i kako su stečene. Za nas koji baš i nemaju para Ferdo je rekao da ne očajavamo što smo siromašni, jer imamo ponos. „Osim toga imate i predrasude prema bogatima.“

MINUTA: Igrali smo remija. Fening čip. Usput raspravljali o tome ko bi mogao biti novi selektor Zmajeva? Svako je imao svog favorita. Dogovorili smo, kad završimo sa remijem, organizovat ćemo kladionicu na tu temu. „Mogli smo organizovat kladionicu i na temu ko će biti novi predsjednik SDPBiH?“, rekao je neko.

Onda je došao Ferdo. Delegat na vanrednom kongresu bivših komunista. Rekao da stavljena je tačka na sunovrat SDPBiH, da mijenjat će se statut, napraviti revizija članstva, da uvedena je demokratija u partiju, da za novog predsjednika izabran je Nermin Nikšić, da ima i novi Glavni odbor i tako to.

Mi smo šutili i igrali remija. Fening čip. Nismo Ferdu jebavali ni dva posto. Zato je Ferdo pitao imamo li kakav komentar. Mi smo nastavili sa šutnjom, a onda je on pitao što šutimo? Tu sam ja pogledao na sat, klimnuo glavom i rekao:

„Bila je to minuta šutnje za SDPBiH!“

GRIPA: Onda je stigao i deveti decembar. To jeste Međunarodni dan borbe protiv korupcije. Uključili smo se u tu akciju tako što smo igrali remija. Fening čip. Ferdo komunista je rekao da korupcija je opšta bolest čovječanstva.

„Jest vala, k'o gripa je!“, zaključim ja.

I dodam da od korupcije se ne umire, ali da smeta stranim ulaganjima i tako to. Tu Ferdo napomenu da i naša se policija uključila u borbu protiv korupcije. Naime, prije dva dana prošao on kroz crveno svojim stožadinom. Zauštavi ga drot. Vozačku zatražio i tako to. Lukavi Ferdo mu objasni da nije vidio semafor, zamoli da ga pusti jer iz Tešnja je i brat mu je policajac „ako to išta može pomoći!“. Nije pomagalo pa je drotu ponudio cvanciku.

„E!“, reče mu drot. „Jarane, kad si već iz Tešnja, može ti pomoći samo Musa Ćazim Ćatić!“

Ferdo je skontao. Izvadio novčanicu od 50 KM na kojoj je lik pjesnika Muse i tako

riješio problem semafora. Usput je mene pitao a kada će Svjetski dan slobode medija. Nekad u maju, rekao sam ja i dodao da koga u BiH zaboli za novinare.

„Nemoj tako!“, rekao je Ferdo. „Novinari kod nas ne samo da su sedma sila, nego su i deveta rupa na svirali!“

Zanimalo nas je pa smo saznali da osim ovog svjetskog dana, imaju i svjetski dani vatrogasaca, ptica selica, medicinskih sestara, biološke raznolikosti, nepušenja, okoliša i okeana, izbjeglica, žrtava mučenja, piva i autohtonih naroda svijeta, ozonskog sloja, turizma, bjesnoće i srca i tako dalje.

KAHVA: Konobar je došao da naplati. Uspješno je obavio tu operaciju pa je zadovoljno rekao da u kafani se zna ko pije, a ko plaća.

„Drugih razlika između državne i kafanske politike u Bosni i nema“, rekao sam ja. A za Ferdu sam zaboravio reći da je Hrvat. Iz Međugorja. Kad je prvi put ulazio u ovu našu kafanu zatražio je „kavu“ da popije. „Nema!“, rekao mu je Sejo, konobar.

Tu se Ferdo osvrne po kafani i vidi - svi

srču kafu.

„Kako nema! Pa šta piju svi ovi ljudi?“, ljutio se Ferdo.

„Kahvu!“, objasni Sejo.

„Zar to nije isto?“, zanimalo je Ferdu.

„Je li, Ferdo, isto da ti ženu povalim ili pohvalim!“, odgovorio je Sejo.

Od tada je i Ferdo u našoj kafani naručivao „kahvu“.

PONOS: U principu, Ferdo se nama svidao. Stalno je plaćao račune, bio je pun k'o brod. On je spadao u onu grupu ljudi koji ne trebaju novac da bi ga imali, nego da bi ga pokazivali. I vazda je govorio:

„Novac nije najvažniji, ali donosi mir u duši!“

Govorio je Ferdo da kad imaš pare, ljudi te drugačije gledaju, čak i ako dobro znaju otkuda te pare potječu i kako su stečene. Za nas koji baš i nemaju para, Ferdo je rekao da ne očajavamo što smo siromašni, jer imamo ponos.

„Osim toga, imate i predrasude prema bogatima. A teže razbit predrasudu nego atom!“, zaključio je. ●

Klix.ba

www.klix.ba/apps

38mm Iveral - LesninaMi proizvodi

POPUST
DO
50%
Do isteka zaliha.

Smart. Furniture.

Butmirska Cesta 21, Ilidža prije Grand centra

☎ 033 628 650

f www.facebook.com/EssenzaSmartFurniture

www.essenza.ba

smart furniture
ESSENZA